

Tore Hongshagen Kristoffersen

Emojis og høflighet

En undersøkelse av emojis påvirkning på
fortolkningen av høflighetsytringer

Masteroppgave i Lektor i nordisk språk og litteratur

Veileder: Heidi Brøseth

Mai 2021

Tore Hongshagen Kristoffersen

Emojis og høflighet

En undersøkelse av emojis påvirkning på
fortolkningen av høflighetsytringer

Masteroppgave i Lektor i nordisk språk og litteratur
Veileder: Heidi Brøseth
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne masteravhandlingen har til hensikt å utforske hvordan emojis påvirker vår oppfatning av høflighet i ytringer. Dette er et tema som ikke er beskrevet tidligere i norsk pragmatikkforskning og denne studien er derfor et arbeid som kan åpne nye dører for å kunne forstå hvordan disse semiotiske tegnene fungerer i språket med fokus på høflighet. Masteravhandlingen sin problemstilling er formulert slik: *Hvordan påvirker et utvalg emojis fortolkningen av høflighetsytringer?*

Avhandlingen er basert på totalt tolv fokuserte intervjuer med informanter i alderen 15-70 år og disse dataene er videre transkribert, kodet og analysert ved hjelp av innholdsanalyse. Intervjuet var bygd opp som en samtale knyttet til utvalgte emojis, eksempelytringer basert på Brown og Levinson (1987) sin høflighetsteori, og disse to elementene kombinert. Informantene er valgt ut og rekruttert i nærmiljøet, og alle som kjente til emoji som tegn var derfor aktuelle informanter for studien.

Resultatene i avhandlingen viser at de utvalgte emojiene isolert sett oppfattes enten høflig, uhøflig eller usikkert/varierte. Ytringene isolert sett ble oppfattet i høflig retning. Når det gjelder ytringene kombinert med de utvalgte emojiene ser vi tegn til at emojiene enten tydeliggjør/forsterker høfligheten, gjør ytringen mer uhøflig/rent uhøflig, eller gjør ytringen mer utydelig med tanke på høfligheten.

Ut fra denne avhandlingen kan vi forstå at emoji påvirker ytringene enten i høflig, uhøflig eller mer utydelig retning. Den utydelige retningen gjør det sannsynlig at høflighetsstrategien blir snudd til en off-record-strategi. Det er også mulig å se tegn til at emojis ikke bare har funksjon som bærer av høflighet i ytringer, men at de også inneholder andre semiotiske egenskaper.

Abstract

This master's thesis aims to explore how emojis affect our perception of politeness in utterances. This is a topic that has not been described previously in Norwegian pragmatics research, and this study is therefore a work that can open new doors to be able to understand how these semiotic signs work in the written language. The master's thesis' problem is formulated as follows: *How does a selection of emojis affect the interpretation of polite expressions?*

The thesis is based on a total of twelve focused interviews with informants aged 15-70 years, and these data are further transcribed, coded and analyzed using content analysis. The interview was structured as a conversation related to selected emojis, sample statements based on Brown and Levinson's (1987) theory of politeness, and these two elements combined. The informants have been selected and recruited in the local community, and everyone who knew about emoji as a sign was therefore relevant informants for the study.

The results in the thesis show that the selected emojis in isolation are perceived as either polite, rude or insecure/varied. The statements in isolation were perceived in a polite direction. When it comes to the utterances combined with the selected emojis, we see signs that the emojis either clarify/reinforce the politeness, make the utterance more rude/purely rude, or make the utterance more indistinct in terms of politeness.

From this thesis we can understand that emojis affect the utterances either in a polite, rude or more indistinct direction. The unclear direction makes it likely that the politeness strategy will be turned into an off-record strategy. It is also possible to see signs that emojis not only have the function of bearing politeness in utterances, but that they also contain other semiotic properties.

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært både lærerikt, spennende, tidkrevende, utfordrende og nyttig. Jeg bestemte meg samtidig som jeg skrev bachelor for at emojis og høflighet skulle være mitt tema for masteroppgaven og jeg har holdt meg trofast til denne planen siden da. Dette gjør at jeg i dag kan klappe meg selv på skuldra og se tilbake på en fin tid som student ved NTNU sin lektorutdanning i nordisk språk og litteratur. Jeg kan også se tilbake på mange gode og mindre gode tankeprosesser knyttet til masteroppgaven, som har vært under planlegging og revidering helt siden temaet ble fastsatt.

Den siste tiden som student har likevel lagt mye mørk og tung skygge over både dette masterarbeidet, men også over de fine minnene jeg sitter igjen med etter fem år som student i landets fineste studentby. Koronatiden har vært tøff for mange, og jeg har selv kjent på at det siste året har vært tøft. Likevel har de små dryppene av sosialt liv vært kjærkomment, og viktig for å kunne ha motivasjon til å ferdigstille masteroppgaven helt. Jeg håper likevel at ingen studenter etter meg er nødt til å oppleve å få studiehverdagen snudd på hodet slik vi har gjort dette året. Likevel har nedstengingen vært nødvendig for å ta nuven på dette viruset. Vi studenter har på mange måter stått sammen, selv om vi ikke har gjort det fysisk.

Selv om denne oppgaven er skrevet ene og alene av meg, er det flere det er viktig å takke for å ha bidratt til at oppgaven ble så god som den ble. Først vil jeg takke alle informanter som har sagt seg villig til å delta i min studie. Uten dere hadde jeg ikke kunnet hente inn et så godt datamateriale som det jeg har, og emojis påvirkning på vår oppfatning av høflighet ville fortsatt vært et ubelyst kapittel i norsk språkforskning.

Med varmt hjerte vil jeg takke min veileder, Heidi Brøseth for å ha etterspurt mer forskning på norsk høflighet, og for å støtte meg til å ta utfordringen. I tillegg har du vært en drømmeveileder som har vært en faglig støtte for meg fra start til slutt. Du har gitt tydelige tilbakemeldinger, og vært til stor hjelp både i avgrensning av oppgaven, analyse av data, revidering av tekst, og sist, men ikke minst ved å gi meg korte men overkommelige tidsfrister. Heidi, du er virkelig en veileder i verdensklasse!

Jeg vil også takke min nærmeste nærkontakt og samboer, Kristin. Du har holdt hodet mitt varmt og kaldt gjennom hele denne masterperioden, og du har hatt tid til å lytte på både glede og sorger knyttet til prosessen. Du har roet meg ned i stressende situasjoner, og du har giret meg opp på slappe dager. Kristin, du er en samboer jeg trenger!

Jeg vil også takke Klaus Sonstad og NRK som inviterte meg til å fortelle om min masteroppgave i podkasten Språksnakk. Dette var lærerikt og spennende!

Jeg vil også takke min far for å ha de gode ordene på lur. Du tar alltid telefonen og har alltid tid til en god prat. Du har vært oppriktig interessert og nysgjerrig i mitt arbeid, og gitt meg et inntrykk av at det jeg driver med er riktig og viktig.

Til sist vil jeg takke mamma. Du er ikke med oss lengre, men du var årsaken til at jeg begynte på lektorstudiet. Du hadde tro på at jeg ville bli en god lektor og det var nok for meg! Jeg er sikker på at du ville vært stolt.

Trondheim, 2021

Tore Hongshagen Kristoffersen

Innhold

Figurer	xi
Tabeller	xi
1 Introduksjon med problemstilling	13
1.1 Tidligere forskning	13
2 Teori	17
2.1 Høflighet	17
2.2 Emojis	19
3 Metode	21
3.1 Datainnsamling	21
3.2 Metode for analyse	23
4 Fremleggelse av resultater og diskusjon	25
4.1 Emojiene isolert	25
4.2 Ytringene isolert.....	29
4.3 Ytringene sammen med smilende fjes med smilende øyne.....	31
4.4 Ytringene sammen med spyfjes	34
4.5 Ytringene sammen med sinnafjes	37
4.6 Ytringene sammen med blunkefjes	41
4.7 Ytringene sammen med latterfjes	44
4.8 Ytringene sammen med smilefjes	46
4.9 Ytringene sammen med flåsete/frekt smil.....	50
5 Oppsummering	55
Referanser.....	57
Vedlegg.....	59
Relevans for lektoryrket	63

Figurer

Figur 1 Ytring 1 uten emoji	29
Figur 2 Ytring 2 uten emoji	29
Figur 3 Ytring 3 uten emoji	30
Figur 4 Ytring 4 uten emoji	30
Figur 5 Ytring 1 med smilende fjes med smilende øyne	31
Figur 6 Ytring 2 med smilende fjes med smilende øyne	32
Figur 7 Ytring 3 med smilende fjes med smilende øyne	32
Figur 8 Ytring 4 med smilende fjes med smilende øyne	33
Figur 9 Ytring 1 med spyfjes	35
Figur 10 Ytring 2 med spyfjes	35
Figur 11 Ytring 3 med spyfjes	36
Figur 12 Ytring 4 med spyfjes	37
Figur 13 Ytring 1 med sinnafjes	37
Figur 14 Ytring 2 med sinnafjes	38
Figur 15 Ytring 2 med sinnafjes	39
Figur 16 Ytring 2 med sinnafjes	39
Figur 17 Ytring 1 med blunkefjes	41
Figur 18 Ytring 2 med blunkefjes	42
Figur 19 Ytring 3 med blunkefjes	43
Figur 20 Ytring 4 med blunkefjes	43
Figur 21 Ytring 1 med latterfjes	44
Figur 22 Ytring 2 med latterfjes	44
Figur 23 Ytring 3 med latterfjes	45
Figur 24 Ytring 4 med latterfjes	46
Figur 25 Ytring 1 med smilefjes	46
Figur 26 Ytring 2 med smilefjes	47
Figur 27 Ytring 3 med smilefjes	48
Figur 28 Ytring 4 med smilefjes	48
Figur 29 Ytring 1 med flåsete/frekt smil.....	50
Figur 30 Ytring 2 med flåsete/frekt smil.....	51
Figur 31 Ytring 3 med flåsete/frekt smil.....	51
Figur 32 Ytring 4 med flåsete/frekt smil.....	52

Tabeller

Tabell 1 Oppfatninger av blunkefjes isolert	25
Tabell 2 Oppfatninger av latterfjes isolert	25
Tabell 3 Oppfatning av smilefjes isolert	26
Tabell 4 Oppfatninger av flåsete/frekt smil isolert	26
Tabell 5 Oppfatninger av spyfjes isolert	27
Tabell 6 Oppfatninger av sinnafjes isolert	27
Tabell 7 Oppfatninger av smilende fjes med smilende øyne isolert	28
Tabell 8 Oppfatninger av ytring 1 uten emoji	29
Tabell 9 Oppfatninger av ytring 2 uten emoji	30
Tabell 10 Oppfatninger av ytring 3 uten emoji	30

Tabell 11 Oppfatninger av ytring 4 uten emoji.....	31
Tabell 12 Oppfatninger av ytring 1 med smilende fjes med smilende øyne.....	31
Tabell 13 Oppfatninger av ytring 2 med smilende fjes med smilende øyne.....	32
Tabell 14 Oppfatninger ytring 3 med smilende fjes med smilende øyne.....	33
Tabell 15 Oppfatninger ytring 4 med smilende fjes med smilende øyne.....	33
Tabell 16 Oppfatninger av ytring 1 med spyfjes.....	35
Tabell 17 Oppfatninger av ytring 2 med spyfjes.....	35
Tabell 18 Oppfatninger av ytring 3 med spyfjes.....	36
Tabell 19 Oppfatninger av ytring 4 med spyfjes.....	37
Tabell 20 Oppfatninger av ytring 1 med sinnafjes.....	37
Tabell 21 Oppfatninger av ytring 2 med sinnafjes.....	38
Tabell 22 Oppfatninger av ytring 3 med sinnafjes.....	39
Tabell 23 Oppfatninger av ytring 4 med sinnafjes.....	39
Tabell 24 Oppfatninger av ytring 1 med blunkefjes.....	41
Tabell 25 Oppfatninger av ytring 2 med blunkefjes.....	42
Tabell 26 Oppfatninger av ytring 3 med blunkefjes.....	43
Tabell 27 Oppfatninger av ytring 4 med blunkefjes.....	43
Tabell 28 Oppfatninger av ytring 1 med latterfjes.....	44
Tabell 29 Oppfatninger av ytring 2 med latterfjes.....	45
Tabell 30 Oppfatninger av ytring 3 med latterfjes.....	45
Tabell 31 Oppfatninger av ytring 4 med latterfjes.....	46
Tabell 32 Oppfatninger av ytring 1 med smilefjes.....	46
Tabell 33 Oppfatninger av ytring 2 med smilefjes.....	47
Tabell 34 Oppfatninger av ytring 3 med smilefjes.....	48
Tabell 35 Oppfatninger av ytring 4 med smilefjes.....	48
Tabell 36 Oppfatninger av ytring 1 med flåsete/frekt smil.....	50
Tabell 37 Oppfatninger av ytring 2 med flåsete/frekt smil.....	51
Tabell 38 Oppfatninger av ytring 3 med flåsete/frekt smil.....	52
Tabell 39 Oppfatninger av ytring 4 med flåsete/frekt smil.....	52

1 Introduksjon med problemstilling

Det er ingen tvil om at emojis har befestet seg som en normalisert og høyfrekvent bestanddel av vårt skriftspråk. Faktisk har emojis blitt så populært at Oxford Dictionary/Languages kåret emoji'en 'Face with Tears of Joy', eller 'latterfjeset' som vi kanskje kjenner det bedre som på norsk, til årets ord i 2015 (OxfordLanguagesDictionary, 2015). Oxford Dictionary/Languages argumenterte selv for at emoji'en gjenspeilet humøret og tilstanden for året 2015, og forklarte samtidig at emoji-bruken eksploderte dette året (ibid.). Likevel har det siste året dukket opp motsigelser mot folk sin bruk av emojis. Debatten dreier seg om at den såkalte 'Generasjon Z', altså ungdommer født mellom 1997 og 2015, kaller emoji-bruken med ulike ansikt for gammeldags. Kritikken rettes mot ungdommer født før 1997, såkalte 'Millennials' (Yurieff, 2021). Det kommer frem av artikkelen at de yngste ungdommene i stor grad har begynt en mer kreativ utprøving og at vi kan begynne å se antydningen av en annen bruk av emojis der man vender seg vekk fra de tradisjonelle ansiktene, og at dette er i ferd med å bli gammelt nytt (ibid.)

Denne masteravhandlingen skal undersøke emojis påvirkning av fortolkningen av høflighet i ytringer. Årsaken til at jeg ønsker å undersøke dette området er hovedsakelig fordi høflighet i seg selv er et lite berørt tema innenfor pragmatiske undersøkelser av norsk språk. Dette betyr at det vil være viktig med grundig forskning på dette fagfeltet. Fretheim (2005, s. 145) sier eksplisitt at høflighet i norsk er lite undersøkt, men også i nyere tid har forskere påpekt den samme mangelen, og blant annet Rygg (2017, s. 3) understreket det slik: «To the best of my knowledge, little research has been conducted on Norwegian politeness or impoliteness». En naturlig følge av at høflighet og uhøflighet (fork. (u)høflighet) er et lite studert tema i norsk, er at (u)høflighet i *digital kommunikasjon* er enda mindre undersøkt. Dette gjelder ikke bare for norsk, men blir også poengtert flere ganger i kapittelet (Im)politeness in digital communication, slik som: «While researchers continue to explore the impact of the oral/written blend of SMS/IM, research that specifically focuses on (im)politeness as a component of Relational Work is lacking» (Graham & Hardaker, 2017). Dette gjør at masteroppgaven min kan bidra med ny kunnskap innenfor pragmatikkfeltet (særlig knyttet til høflighet), i tillegg til at det kan bidra med ny kunnskap om emojienes påvirkning på kommunikasjonen i den stadig mer digitale verdenen vi lever i.

Formålet til denne masteroppgaven er å undersøke hvordan emojis påvirker vår oppfatning av høflighet i digital kommunikasjon. Vi skal gjennom oppgaven ha med oss følgende hovedproblemstilling: *Hvordan påvirker et utvalg emojis fortolkningen av høflighetsytringer?*

1.1 Tidligere forskning

Når det gjelder tidligere forskning knyttet til høflighet og min problemstilling, er denne av liten mengde, da dette temaet er lite belyst. Dette kan også sies om emojis som fenomen. Dette er kanskje ikke så overraskende, da emojis er et relativt nytt fenomen som har fått sin store utbredelse de siste årene på de digitale plattformene. Kombinasjonen høflighet og emojis har så vidt meg bekjent ikke vært undersøkt i norsk språk hittil, og det er derfor lite tidligere forskning å bygge dette prosjektet på. Likevel er

det gjort noe forskning knyttet til bruken av emojis, som er mer eller mindre relevant for min undersøkelse. Den tidligere forskningen som jeg skal bruke for å belyse min data, dvs. Yus (2014), vil bli gjennomgått mer inngående.

1.1.1 Forskning på emojienes funksjon i digitale meldinger (Yus, 2014)

Francisco Yus har i artikkelen *Not all emoticons are created equal* (2014) analysert emojis i et relevansteoritisk perspektiv. Datagrunnlaget i denne artikkelen er basert på Facebook-oppdateringer fra forfatterens venner. På bakgrunn av analysen fremmes det fra Yus åtte forskjellige funksjoner for riktig fortolkning og bruk av emojis.

Den første funksjonen ved bruk av emoji, dreier seg om at man kan signalisere hvilken holdning som ligger til grunn for det man fremlegger i meldingen f.eks. ved å legge på et gråtefjes eller et surfjes om man skriver at man ikke kan komme på en fest for å vise at man er lei seg. Dette må ifølge Yus ikke forveksles med følelser og humør, da holdninger er noe som ligger på et dypere nivå, og er noe vi i vanlige fysiske samtaler til dels kunne ha oppfattet gjennom intonasjon eller ansiktsuttrykk (2014, s. 7-8).

Den andre funksjonen er knyttet til det samme, og handler om å forsterke intensiteten til meldingen med en emoji det man allerede har skrevet med ord i en melding (2014, s. 9). Den neste funksjonen dreier seg om å bruke emojis for å forsterke eller dempe talehandlingen som presenteres i meldingen, f.eks. ved å be om en tjeneste, eller gi en ordre og sette på et smilefjes bak (ibid.). Dette kan vi dermed kjenne igjen som en demping av en ansiktstruende handling knyttet til negativ høflighet, som vil bli nærmere beskrevet i kapittel 2.1.

Den fjerde funksjonen til emojis dreier seg om det å benytte en emoji for å understreke at meldingen ikke skal tolkes bokstavelig, altså for å understreke en spøk. Dette henger sammen med neste funksjon som dreier seg om det å benytte emojis for å understreke ironi. Måten disse to funksjonene understrekes på i eksemplene er ved bruk av smilefjes eller latterfjes (Yus 2014, s. 9-10). Det kan derfor diskuteres om dette i praksis er en veldig tydelig understreking av spøk eller ironi slik Yus beskriver det.

Ifølge Yus er en annen funksjon ved emojibruk i ytringer det at man kan legge til en følelse eller humør til informasjonen i ytringen, noe som dermed i stor grad kan forstås til å henge sammen med den første funksjonen. Likevel handler dette ifølge Yus om en mer øyeblikkelig emosjonell reaksjon, heller enn en dyptgående holdning. Et eksempel på dette er å sette på et smilefjes bak en melding som sier at man skal være hjemme på lørdag, for å vise at man er glad for at man skal være det (2014, s. 11-12). Denne funksjonen henger også sammen med de to nevnte funksjonene som dreier seg om holdning og humør, og dreier seg om å bruke emojis for å legge til en følelse eller et humør knyttet til den kommunikative handlingen. Dette betyr kort sagt at f.eks. man kan benytte emojis for å vise hvordan man reagerer på det å motta en melding. Dette kan ifølge Yus derfor bety at emojiene blir et sosialt samspill der man bruker f.eks. et smil slik man ville brukt et smil i en vanlig fysisk samtale med en venn eller annen bekjent (2014, s. 12-14). På mange måter er det vanskelig å skille de funksjonene som omhandler humør og holdning fra hverandre helt klart. Årsaken til dette er at det er snakk om interne kognitive prosesser som er uobserverbare. Kritikken mot Yus sin inndeling er likevel ikke relevant for min undersøkelse, da den ikke skal undersøke hvorvidt emojiene har sitt opphav i holdning eller følelse. Likevel bærer flere av funksjonene til Yus preg av å vise mange nyanser knyttet til det samme, nemlig det at emojiene kan understreke noe i ytringen, og funksjonene flyter derfor noe over i hverandre og blir uklare.

Den siste funksjonen som nevnes av Yus (2014, s. 14) handler om å benytte emojis for å kommunisere intensitet av en følelse eller et humør til det man har skrevet med tekst. Dette betyr enklere sagt å kunne legge til f.eks. et smilefjes i en melding for å vise tydeligere at man er i godt humør akkurat i øyeblikket man produserer teksten (ibid.).

Det sentrale i artikkelen er det at emojis slettes ikke er irrelevante i en tekstlig sammenheng og at de potensielt kan gjøre seg gjeldende i mange funksjoner i en digital samtale der ansiktsuttrykk og kroppsspråk er utelukket, og føre en digital samtale nærmere en faktisk fysisk samtale med følelser, humør og holdninger. Emojis bør av den grunn ifølge Yus ikke bli undervurdert (2014, s.15).

1.1.2 Masteroppgave på norsk om emojis og kodeveksling (Morland, 2020)

Morland (2020) sin masteravhandling har som mål å undersøke i hvor stor grad engelsk blir brukt i Messenger-samtaler, og om det er andre språktrekk som viser seg i disse tekstene. I tillegg har avhandlingen som mål å undersøke hvilke funksjoner denne kodevekslingen og emojiene har i meldingene. Datagrunnlaget er et korpus bestående av 11 samtaler mellom 21 informanter på Facebook sin Messenger-plattform. Av resultatene kommer det frem at kodeveksling utgjorde mellom 2,81 % og 3,88 % av korpuset, og i tillegg peker det i retning av at informantene kodeveksler der det kan bidra til å produsere en kortere melding, eller der meldingens budskap blir mer presist. Morland (2020) sier også at det ikke er noen tvil om at emojis er viktig i en situasjon der man ikke kan bruke samme gestikuleringer og ansiktsuttrykk som i en fysisk samtale for å gjøre seg forstått. Det aller viktigste Morland fant ut var at emojis var viktig for informantene for å kunne tydeliggjøre sitt budskap når ansiktsuttrykk og kroppsspråk var umulig. Dette henger derfor sammen med det Yus (2014) også beskriver knyttet til emojienes funksjon.

1.1.3 Masteroppgave på norsk om menneskers bruk og forståelse av emojis (Ottosen, 2018)

Ottosen (2018) sin masteravhandling har som mål å undersøke hvordan emoji-er påvirker språk og kontekst i skriftlig-muntlige digitale kommunikasjonsformer. Det teoretiske rammeverket tar utgangspunkt i både teori om multimodalitet, språkhandling og sosialsemiotikk. Metoden for innsamling av empiri er en kvantitativ spørreundersøkelse. Analysen er delt i tre, der del A tar for seg en drøfting av hvordan emojiene ble brukt av informantene. Del B vurderer likheter og ulikheter mellom designet av henholdsvis iOS og Android sine emojis, og ser dette i lys av hvordan informantene forstår disse emojiene. Del C vurderer emojienes funksjon som multimodale språkhandling, og forholdet mellom verbaltekst og emoji blir diskutert. Analysene blir brukt til å argumente for at verbaltekst og emoji utfyller hverandre, men også at multimodalitet medfører en økt risiko for forvirring og misforståelser. Det konkluderes også med at informantens erfaringer påvirker forståelsen og bruken av emojis, og at dette kan føre til ulik forståelse mellom samtalepartnere. I tillegg kommer det frem av analysen at det finnes muligheter for misforståelser mellom emojiene i iOS og Android da avviket i design mellom disse to operativsystemene til tider er stort.

1.1.4 Forskning på bruk av emojis for å markere høflighet i amerikanske og japanske bloggsamfunn (Kavanagh, 2016)

Kavanagh (2016) har som mål å undersøke hvordan Brown og Levinson (1987) sine høflighetsstrategier uttrykkes med emoji-er i amerikanske og japanske bloggsamfunn.

Metoden var basert på en kvantitativ opptelling av tilfeller av markering av høflighet med emojis på bloggsamfunnene, og disse ble deretter analysert ved signifikansanalyse. Resultatene viste kort sagt at samtlige fra begge nasjonalitetene, brukte emojis som hjelp for å uttrykke både negativ og positiv høflighet. Likevel brukte japanerne emojis for å uttrykke positiv høflighet i langt større grad enn amerikanerne, og Kavanagh stiller derfor spørsmål til om synet vi har på at Japan er en kultur orientert rundt negativ høflighet ikke nødvendigvis stemmer. Denne artikkelen er relevant for denne masteravhandlingen nettopp fordi den belyser bruk av emoji for å understreke høflig intensjon i digitale meldinger.

2 Teori

Selv om vi som tidligere nevnt befinner oss på et felt der det er lite tidligere forskning på norsk høflighet, og lite teori knyttet til sammenhengen mellom høflighet i digitale kontekster og emojis, er det nødvendig å avklare teori og de to begrepene den dreier seg om og som denne studien tar utgangspunkt i. Dette er viktig for å kunne finne knagger å henge min empiri til allerede eksisterende teorier om henholdsvis emojis og høflighet, og ikke minst kunne koble disse tre bestanddelene sammen og diskutere hva dette kan si oss om folk sin oppfatning av emojis i et høflighetsperspektiv.

2.1 Høflighet

Denne masteroppgaven tar utgangspunkt i høflighetsteorien utviklet av Brown og Levinson (1987). Denne teorien bringer med seg tre viktige begreper som er fundamentet for selve tankegangen rundt høflighet i diskurser, nemlig begrepene (min oversettelse) 'ansiktstruende handlinger', 'positivt fjes' og 'negativt fjes' (Brown & Levinson, 1987, s. 59-61). Når det gjelder disse fjesene kan dette forstås av Brown og Levinson som menneskets grunnbehov og ønske. Kort sagt knyttes negativt fjes til ønsket fra et menneske om å få gjøre hva det vil helt uhindret og av fri vilje, mens positivt fjes svarer til menneskets ønske om å være godt likt og dermed direkte knyttet til menneskets selvfølelse (1987, s. 62). En måte å forstå begrepet 'ansiktstruende handlinger' på er naturlig nok knyttet til en verbal eller ikke-verbal handling fra en avsender til en mottaker der man risikerer å gjøre skade på enten positivt eller negativt fjes (1987, s. 60, 65). Det er ifølge Brown og Levinson mange ulike måter en ansiktstruende handling kan vise seg på både knyttet til trussel mot positivt og negativt fjes. Dette gjør dermed at vi får en todeling av selve begrepet høflighet, nemlig 'positiv høflighet' og 'negativ høflighet' der målet i seg selv er å dempe den ansiktstruende handlingen i den verbale handlingen, enten det truer avsender eller mottaker sitt negative eller positive fjes (1987, s. 91).

Ut fra dette resonnementet kan Brown og Levinson argumentere for at det er hensiktsmessig å bringe høflighetsstrategiene på banen. På overordnet nivå vil høflighetsstrategier gjøre seg gjeldende i det en person har bestemt seg for å gjøre en ansiktstruende handling og dermed søker å oppnå noe fra en annen person, men samtidig ønsker å bevare ansiktet til den andre personen. Måten dette må gjøres på er ved å legge frem den ansiktstruende handlingen på en utvetydig måte og i tillegg blottet for vaghet med tanke på intensjonen bak handlingen og samtidig velge et passende sett av verktøy i form av strategier for høflighet for å i større grad tilfredsstillte mottakerens ansikt, og dermed fremstå høflig enten det gjelder det positive eller negative ansiktet. Dette er nødvendig hvis avsender har som mål å rasjonelt tilfredsstillte sitt eget ønske om å oppnå høflighet og dermed gjøre en ansiktsbevarende handling (Brown & Levinson, 1987, s. 91). Innenfor Brown og Levinson sitt syn på høflighet kan man snakke om fire hovedtyper strategigrupper, nemlig 'bald on records', som svarer til 'rett på sak' på norsk, positiv høflighet, negativ høflighet, og til sist 'off record', som kan forstås som en indirekte handling med høy grad av vaghet (1987, s. 91-92).

Det er nødvendig å se nærmere på hvordan høflighetsstrategiene gjør seg gjeldende, særlig for henholdsvis positiv og negativ høflighet. I denne masteroppgaven er disse to

kategoriene høflighetsstrategier svært sentralt, da det er disse strategiene hele intervjuguiden og eksempelytringene er basert på, og som vi derfor søker å finne svar på hvordan blir påvirket høflighetsmessig av de utvalgte emojiene.

Positiv høflighet som strategi handler om det å verdsette og ønske å bevare den andres selvbilde og selvfølelse, eller rett og slett opprettholde den andres følelse av å være likt. Det som skiller positiv og negativ høflighet er blant annet at ved å benytte seg av en positiv høflighetsstrategi, er det ikke snakk om en strategi knyttet direkte til den ansiktstruende handlingen, men heller mot det å indikere at det er velment, og til syvende og sist et ønske om å oppnå en sosial felles plattform (claim common ground), som gjør det mindre ansiktstruende å f.eks. be om noe senere i ytringen (1987, s.101-102). Til sammen lister Brown og Levinson opp femten forskjellige strategier for å oppnå denne felles plattformen mellom den som utfører den ansiktstruende handlingen, og den som mottar den. Samtidig finner vi f.eks. kritikk som innehar en iboende ansiktstruende handling mot positivt fjes til mottakeren (1987, s. 66). Ansiktstrusler mot både positivt og negativt fjes kan vise seg blant annet ved bruk av sterke følelsesuttrykk, av både gode og dårlige følelser/humor (1987, s. 66-67). Eksempelytringene knyttet til positiv høflighet i denne masteroppgaven har tatt utgangspunkt i den første strategien til Brown og Levinson som omhandler det å legge merke til eller bry seg om høreren sine interesser, ønsker, behov eller eiendeler. Måten dette kan gjøres på er ved å f.eks. kommentere noe nytt med personen eller noe annet personen legger merke til. Brown og Levinson bruker blant annet eksempelet der en person ønsker å utføre en ansiktstruende handling ved å spørre om å låne mel, men bevarer det positive fjeset og skaper en felles plattform ved å legge merke til at mottakeren av den ansiktstruende handlingen har klipt håret (1987, s.103).

Samlingen av strategier for negativ høflighet ut fra Brown og Levinson sitt arbeid består av til sammen ti strategier som muliggjør det å bevare den andre parten sitt negative ansikt, altså frihet til handling (1987, s.129). Brown og Levinson forklarer at positiv høflighet som strategier er mer flytende, mens negative høflighetsstrategier er mer direkte rettet mot det å minimere den ansiktstruende handlingen (ibid.). Den strategien denne masteroppgaven har tatt utgangspunkt i for å lage eksempelytringer og undersøke hvordan emojis påvirker oppfatningen av negativ høflighetsytringer hos informantene er den tredje strategien til Brown og Levinson, nemlig det å være pessimistisk ('be pessimistic') (1987, s.173). Mer konkret går denne strategien ut på å eksplisitt uttrykke at man tillegger tvil til at behovet en som avsender ønsker fra mottakeren vil kunne bli dekket, og dermed dempe det ansiktstruende i forespørselen og heller gjøre det til en ansiktsbevarende handling (ibid.). Måten dette kan gjøres på er ved blant annet ved å bruke negasjon (f.eks. 'ikke') eller en konjunktiv (f.eks. 'kan/kunne' eller 'vil/ville') (ibid.). Dette henger av den grunn sammen med Brown og Levinson sin første strategi innen positiv høflighet som ble omtalt tidligere i dette kapitlet, som handler om å uttrykke høflighet gjennom å være indirekte i talehandlingen (1987, s.133-135).

Det kan også være nyttig å se nærmere på det som av Brown og Levinson kalles «off record-politeness» som på norsk vil bety en mer implisitt eller indirekte form for høflighet. Dette vil vise seg som en mer vag og tvetydig måte å fremme en ansiktstruende handling på der avsender ikke kan bli holdt ansvarlig for å ha uttrykt bare en intensjon med meldingen (Brown & Levinson, 1987, s. 211). Et eksempel basert på Brown og Levinson sin forklaring av off-record-høflighet kan være: «Oi! Jeg mangler visst to kroner for å ha råd til denne sjokoladen!». Her fremmer avsender en mer vag forespørsel til mottaker om å få låne penger, men det kommer ikke like klart frem som

hvis avsender hadde benyttet f.eks. en negativ høflighetsstrategi som: «Det er vel ikke mulig for meg å låne to kroner av deg?». Andre måter å realisere denne høflighetsstrategien på er ifølge Brown og Levinson f.eks. bruk av ironi, metaforer, retoriske spørsmål, underdrivelser, tautologier, og i tillegg alle andre hint om hva avsender vil eller vil kommunisere uten å gjøre det direkte gjennom talehandlingen (ibid). Likevel har Laura Alba Juez funnet ut at ironi som kun en off-record-strategi er en unøyaktig beskrivelse og at den mer nøyaktige konklusjonen dreier seg om at positiv og negativ høflighet kan være understrategier av off-record-høflighet, og at disse strategiene blandes langt mer enn det Brown og Levinson har beskrevet i sin teori (Juez, 1994, s. 14-15). Culpeper (1996, s. 256-257) fremmer gjennom sin teori om uhøflighet at ironi og sarkasme-begrepet ikke ligger langt unna beskrivelsen til Brown og Levinson om off-record-høflighet. Culpeper hevder at 'sarkasme' som uhøflighetsstrategi er mer nøyaktig da ironi er et begrep som også har noe mulig humoristisk eller positivt ved seg (1996, s. 257). Innenfor sarkasme finner man derfor alle hånlige eller støtende ytringer som f.eks. smisking og latterliggjøring. Likevel viser beskrivelsene av forskjellen mellom ironi og sarkasme at vi kan anta at disse ligger tett opptil hverandre. Culpeper forklarer også at hver høflighetsstrategi fra Brown og Levinson på den annen side har tilsvarende motsatte strategier for uhøflighet (1996, s. 256).

2.2 Emojis

Semiotikk-forskeren Marcel Danesi har gjort arbeid for økt kunnskap om emojis som bestanddel i språket. Dette har resultert i en bok kalt *The semiotics of emoji* (Danesi, 2017). Danesi (2017) vil være bakteppe gjennom oppgaven for forståelsen av det semiotiske tegnet som emojis representerer. Knyttet til emoji-pragmatikk forklarer Danesi at kunnskap om emoji-tegnet, eller et hvilken som helst annen lingvistisk tegn består av et samspill mellom både lingvistisk og kommunikativ kompetanse, der den kommunikative kompetansen mer nøyaktig kan kalles pragmatisk kompetanse (2017, s. 95). Ifølge Danesi kan emojiene deles inn i to hovedtyper pragmatiske kategorier ut fra bruken, nemlig for å legge til en tone i den skrevne kommunikasjonen for å fjerne vaghet eller å legge til et godt humør for å fremstå vennlig eller understreke vennlig intensjon, men toneaspektet er det viktigste (2017, s. 96). Dette er noe som kan peke tilbake til de allerede nevnte funksjonene fra Yus (2014) som også omhandler det å vise humør eller tone. Et annet viktig aspekt som Danesi trekker frem, er emojienes evne til å opprettholde eller forsterke en samholdsfølelse mellom samtalepartnerne og viser til undersøkelser som viser det at relasjonen har noe å si for hvor frekvent bruken av emojis er. En elev og en lærer bruker f.eks. mindre emojis i skriftlige beskjeder til hverandre enn f.eks. to gode venner (2017, s. 97). Danesi går imidlertid ikke nærmere inn på dette, men antyder at emojis som tegnsystem er effektivt og økonomisk i samtalesammenheng (2017, s. 99). Et annet interessant aspekt ved emoji-er som skrifttegn er muligheten for å skape «stemningsbrudd» som fjerner vaghet midt i setningen, eller som det vi kan omtale som en «stemningsavslutter» i slutten av setningen/meldingen. På den måten kan man i samspill med samtalepartneren ifølge Danesi ved hjelp av emojiene lage en bestemt type samtale, som f.eks. en kjærlighetssamtale ved hjelp av kyssefjes-emoji eller en vennlig samtale ved hjelp av f.eks. smilefjes (2017, s. 105-106). Det som er nevnt over er hovedbruksmåtene for emoji-er ifølge Danesi, men han legger til at det ironiske aspektet ved bruk av emojis som f.eks. latterfjes og andre dramatiske fjes er en viktig del av emoji som semiotisk tegn i pragmatisk sammenheng (2017, s.107-109). Likevel peker undersøkelsen på at det i stor grad er i meldinger mellom venner eller familie at det brukes emoji (2017, s. 20). Et

annet interessant funn er det at det i 70 prosent av tilfellene der emoji blir brukt, er snakk om en situasjon der avsender vil uttrykke en positiv emosjon (2017, s. 23). Det er viktig å ha i bakhodet at undersøkelsen som boken er basert på, er en tekstanalyse fra University of Toronto, og besto av 323 tekstmeldinger blant ungdommer fra 18 til 22 år, og at det dermed ikke er snakk om en verdensomspennende undersøkelse med et høyt antall informanter (2017, s. 15).

Danesi nevner også kort noe om høflighet knyttet til bruk av emojis, og trekker først frem at høfligheten kan fremstå implisitt, og at det vanligvis dreier seg om bruk av emojis med «vennlige fjes». Danesi går ikke nærmere inn på en forklaring av høfligheten knyttet til bruk av emojis. Likevel kommer det frem av undersøkelsene at flere informanter fremmer nettopp det at det er effektivt å bruke emojis, og i tillegg at det skaper en felles (vennlig) plattform for deltakerne i samtalen og Danesi forstår det dermed slik at emojis er effektivt for å skape en forståelse av nyanse og tone for mottaker av meldingen fra avsender (2017, s. 154). Dette henger derfor sammen med Yus sine forklaringer av emojis sine funksjoner (2014).

3 Metode

3.1 Datainnsamling

Selve målet med undersøkelsen er som sagt å undersøke oppfatninger av (u)høflighet hos mennesker. Nærmere bestemt søker undersøkelsen å belyse hvordan et utvalg emojis påvirker fortolkningen av både positive og negative høflighetsytringer. Det er derfor viktig å få et dypere innblikk i disse oppfatningene gjennom utdypende uttalelser fra informanter. Dette må gjenspeiles i metoden for innsamling av empirisk data. Ifølge Tjora (2017, s. 113-114) er forskjellen mellom en spørreundersøkelse/survey og et dybdeintervju at man gjennom et dybdeintervju kan benytte åpne spørsmål og dermed gi informantene mulighet til å gå mer i dybden i tematikk de har mye å fortelle om. Dette taler for at min masteroppgave bør dreies mot en kvalitativ metode representert av dybdeintervju. I tillegg til dette forklarer Tjora at man som hovedregel benytter dybdeintervju som metode når man ser nærmere på holdninger, meninger og erfaringer, eller med andre ord livsverdenen til informanten (2017, s.113-114). Dette taler for å benytte dybdeintervju i min oppgave heller enn en kvantitativ tilnærming med spørreskjema som datagrunnlag.

Måten dybdeintervjuet er designet i denne masteroppgaven er en samtale rundt en spørreundersøkelse der informanten ble bedt om å se på sju ulike emoji'er isolert sett (se vedlegg 1), for deretter å svare på hvordan de ble oppfattet sett ut fra høflighetsperspektivet. Deretter fikk informantene først se eksempelytringer uten emojiene inkludert før de samme ytringene ble vist en etter en kombinert med de nevnte emojiene (se vedlegg 1). Informantene skulle ut fra dette svare på hvordan disse ble oppfattet med vekt på høflighet. Intervjuet ble også innledet av en introduksjon med spørsmål om blant annet egen grad av emoji'bruk, samt selvoppfattet tolkningskompetanse knyttet til emojis. Det at intervjuet gikk rett på sak gjør at dette dermed kan kalles et fokusert intervju (Tjora, 2017, s.126). Det å bruke stimulusmateriale slik som eksempelytringene og eksempelemojiene er anbefalt, og er med på å kunne lettere lede informanten inn på en refleksjon knyttet til studieobjektet i tillegg til å kunne gi en mer forutsigbar fremdrift i intervjuet (2017, s.128). Et viktig aspekt ved oppbygningen av selve undersøkelsen var det at alle emojiene som ble inkludert i ytringene var såkalte 'stemningsavsluttere', som er omtalt i teorikapitlet. Avslutningsdelen av intervjuet bestod av et relativt åpent spørsmål der informanten selv fikk mulighet til å legge til mer om sin egen bruk og oppfatning av emojis (2017, s.154). Varigheten på intervjuet varierte fra 30 minutter til opp mot en time, mens de fleste av intervjuene (9 av 12 intervju) ble utført i løpet av 40-45 minutter.

Når det gjelder utvalget er det snakk om tre utvalgsgrupper med fire personer i hver gruppe, noe som dermed resulterte i totalt tolv informanter. Utvalgsgruppene ble delt inn etter alder i henholdsvis gruppene 15-18 år, 20-35 år, og 40-70 år. Mitt eneste krav utover dette i rekrutteringsprosessen var at informantene visste hva en emoji var, men ingen kompetansekrav knyttet til hverken høflighet, emojis eller andre språklige fenomen utover dette. Det å søke etter informanter som kunne si noe om temaet gjorde derfor at jeg kunne favne bredt, og ha et potensielt stort utvalg, noe som trekkes frem av Tjora som en styrke (2017, s.130). Da dette er et lite utforsket tema, var det derfor stor frihet

knyttet til utvalg. Likevel spilte ulike faktorer inn, spesielt geografiske faktorer, noe som gjorde at alle informanter ble rekruttert fra samme fylke, noe som også naturlig ble en følge av det at jeg hovedsakelig brukte kontakter og min egen Facebook-profil for å rekruttere i et åpent innlegg. For å få fatt i informanter i den yngste aldersgruppen tok jeg kontakt med en bekjent lærer fra en videregående skole og forhørte meg om muligheten for at denne læreren kunne spørre rundt i sine klasser etter informanter og det meldte seg flere interesserte ungdommer. Det er likevel mulig å peke på en svakhet med utvalget i studien da den laveste aldersgruppen kun er representert av gutter. Dette henger sammen med antallet respondenter og at det på rekrutteringstidspunktet ikke var jenter som var interessert i å delta i studien. En viktig årsak til at informantrekrutteringen gikk smidig unna kan nok ha vært det faktum at oppfatninger av høflighet i tilknytning til emojis ikke er et sensitivt tema (Tjora, 2017, s.137). I tillegg til at studien omfatter noe som mange bruker selv og som mange har både meninger om, men også synes er spennende og gøy. Det ble derfor ikke nødvendig å lokke med noen premie for å delta, noe som derfor kan utelukke dette som en mulig faktor for deltakelse og dette kan igjen bety at informantene var motivert ene og alene fordi de selv var interessert i temaet som skulle undersøkes (2017, s. 138).

Det ble gjort opptak av intervjusituasjonene hos samtlige informanter og i forkant av hvert intervju leste jeg som forsker opp et samtykkeskjema hvor jeg informerte om personvernrettigheter for informanten, samt hvordan opptaket skulle oppbevares, før informanten godkjente og samtykket til dette muntlig på opptak (se vedlegg 2). Det ble også informert om at intervjuene skulle bli transkribert og anonymisert i ettertid. For å kunne behandle slik data måtte jeg derfor søke til NSD og det ble godkjent som metode for innsamling av data til dette prosjektet ut fra samtykkeskjemaet og prosjektbeskrivelsen som lå vedlagt. Selv om det å legge en lydopptaker på bordet foran informanten kan være en mulig faktor til begrensning i svarene fra informanten så ikke dette ut til å være noe som spilte inn i mine intervjusituasjoner. Dette kan forstås ut fra det at det ikke ble håndtert noen særs private og sensitive tema i intervjuene (Tjora, 2017, s.168-169). Intervjuene ble utført på et sted bestemt av den aktuelle informanten selv, og det varierte fra grupperom på skoler, kafeer og hjemme hos informanten selv. Dette aspektet var viktig for å kunne gjøre informanten trygg i intervjusituasjonen (2017, s.121).

I etterkant av intervjuene ble taleopptaket transkribert på en grundig måte ut fra målet med datamaterialet videre i undersøkelsen. Det var derfor ikke nødvendig å transkribere fullstendig, men sørge for å ta med det meningsbærende, mens kremting, stotring og hosting ikke var relevant. Dette er omtalt til å være en god måte å lage god data ut fra intervjuene i transkribering (Tjora, 2017, s.173). Det var heller ikke aktuelt å transkribere på dialekten til informanten da dette ikke var relevant for min undersøkelse av emojis og høflighet. I transkriberingen ble alle informanter gitt fiktive informantnavn for å anonymisere.

I forbindelse med analysen av dataene viste det seg at et utvalg på 4 ytringer var tilstrekkelig for å belyse problemstillingen. Det var i all hovedsak samsvarende resultater i de nå inkluderte ytringene og ytringene som er fjernet, og det medfører derfor ingen kvalitativ svekkelse av drøftingen opp mot forskningsspørsmålene og problemstillingen.¹

¹ En diskusjon av nyanseforskjellene mellom de analyserte ytringene og de som ble utelatt, ville ha krevd en omfattende presentasjon og diskusjon av data som ville ha gått utover de rammene som en masteroppgave tillater.

3.2 Metode for analyse

Det er imidlertid ikke nok å samle inn data, den må også organiseres og analyseres for å kunne bli til forskningsresultater. For analysere de innsamlede og transkriberte intervjuene av informantene var det nødvendig å se til en metode som av Hsieh og Shannon blir kalt 'Qualitative content analysis' (2005, s. 1277), noe som på norsk derfor vil svare til begrepet 'kvalitativ innholdsanalyse'. Først og fremst er kvalitativ innholdsanalyse en svært egnet metode for analyse av kvalitative data (2005, s.1277-1278). Det skiller ifølge Hsieh og Shannon mellom tre ulike tilnærminger til innholdsanalyse av kvantitative data, nærmere bestemt 'konvensjonell/induktiv innholdsanalyse', 'teoridrevet/deduktiv innholdsanalyse, og 'summativ innholdsanalyse' (min oversettelse av begrep) (2005). I denne studien forelå det lite eksisterende teori og det var derfor vanskelig å skulle utarbeide koder i forkant av analysen. Ifølge Hsieh og Shannon er det nyttig å benytte konvensjonell/induktiv innholdsanalyse når det foreligger begrenset forskning knyttet til et fenomen, og dermed la kategoriene og kodene komme ut fra dataen, og ikke teorien (2005, s. 1279). Måten dette ble operasjonalisert i denne studien var ved å lese gjennom hvert enkelt intervju og plote inn mulige kategorier for analyse i et Excel-dokument. Dette gjorde det mulig å oppdage koder og samtidig få organisert og systematisert det på en oversiktlig måte. Etter hvert som kategoriene hadde blitt plottet bar datasettet preg av mange koder som lignet på hverandre, som f.eks. 'ironi', 'humoristisk spøk', 'høflig spøk' etc. Det følte derfor naturlig å slå disse sammen til en felles kategori, ettersom de sto for samme innhold. Hsieh og Shannon beskriver at det er hensiktsmessig å slå sammen til større kategorier for at det kvalitative datamaterialet skal være meningsfullt (ibid.). Etter å ha slått sammen flere koder til større kategorier satt jeg dermed med en nyttig mengde kategorier øverst i hierarkiet, med utfyllende mindre begreper som sammen med sitatene fra intervjuene kunne utgjøre et tydelig og organisert datasett som kunne belyses av teori og tidligere forskning. Fordelen med å benytte denne fremgangsmåten for å analysere data på et felt som har lite tidligere forskning er det at man kan få direkte informasjon fra informantene uten å være bundet til allerede fastsatte kategorier, og dermed belyse nye områder (2005, s. 1279-1280). Selv om det er mange fordeler med å benytte denne metoden for analyse av data er det også flere mulige svakheter. Den største kan nok knyttes til forskeren selv og dens evne til å objektivt tolke og forstå kontekster og utarbeide gode nøkkelkategorier, slik også Hsieh og Shannon har sagt noe om (2005, s. 1280). Det er også knyttet en svakhet til hvor mye man faktisk kan belyse ved bruk av konvensjonell innholdsanalyse da man på det meste kan utvikle konsept eller bygge modeller (ibid.). Dette er naturlig da det foreligger lite tidligere forskning som utgangspunkt. Denne undersøkelsen vil i så måte være en viktig måte å utvide kunnskapen knyttet til emojis i sammenheng med (u)høflighet.

4 Fremleggelse av resultater og diskusjon

I dette kapitlet skal resultatene fra undersøkelsen både legges frem og diskuteres for å kunne nærme oss svar på hvordan et utvalg emojis påvirker oppfattelsen av høflighet i digitale meldinger. Resultatene blir fremlagt og suksessivt diskutert. Dette vil gjøre presentasjonen mer oversiktlig. Sitatene som legges frem er hentet fra de transkriberte intervjuene. I kapittel 4.1 vil jeg først presentere og diskutere resultatene for emojiene isolert sett. Det er viktig å ha i bakhodet at det sentrale spørsmålet i denne oppgaven dreier seg om å finne ut hvordan emojis påvirker ytringer, og at emojis brukes i stor grad i kombinasjon med tekst. Deretter følger en tilsvarende gjennomgang av høflighetsytringene isolert sett i kapittel 4.2, med påfølgende diskusjon av ytringene med emojis i de neste delkapitlene.

4.1 Emojiene isolert

4.1.1 Blunkefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
Antall informanter:	8	2	2

Tabell 1 Oppfatninger av blunkefjes isolert

Den første blunkende emojiene viste seg i stor grad å være oppfattet høflig hos informantene (N=8). Likevel kan vi se flere ting. Det ene er at de aller fleste syntes at den var høflig, mens to informanter syntes den var uhøflig, og samtidig at to informanter mener den kan være både høflig og uhøflig isolert sett. Informant TA på 55 år sa blant annet at emojiene fremsto høflig, men at den var «En litt fleipete. Bruker den selv når jeg skal vise at jeg tuller. Oppfattes høflig». Informant Aver på 23 år syntes imidlertid at den var mest uhøflig: «Ofte føler jeg folk bruker den når de er litt ovenpå, altså bedrevitende. Den er ikke høflig».

4.1.2 Latterfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
Antall informanter:	9	2	1

Tabell 2 Oppfatninger av latterfjes isolert

Den neste emojiene kan omtales som et latterfjes som ler så det gråter. Oppfatningen informantene hadde av denne emojiene var at dette også i stor grad var en høflig emoji (N=9). I tillegg svarte 2 informanter at emojiene var både høflig og uhøflig, noe som

dermed kan peke mot at denne emoji'en isolert sett kan gi flere tolkninger. Alle 12 informanter svarte at de oppfattet emoji'en til å stå for noe morsomt eller for en latter, noe som ble understreket blant annet av J på 60 år som sa at emoji'en er «En som ler så han gråter. Den har jeg brukt hvis noe er gøy. Den er bare høflig og morsom». Likevel var det splittede meninger blant informantene, der 1 informant svarte at den var uhøflig, og der 2 mente at den kunne være både høflig og uhøflig. T på 16 år var et eksempel på denne tvetydigheten i sitt svar: «Den oppfattes uhøflig! Den brukes for å være slem eller le av noen. Men samtidig kan den brukes til snille ting også, men det har jeg ikke opplevd selv. Jeg bruker den selv også, men mer ironisk eller på tull». JT på 44 sa det slik: «Bruker den litt på vits og ironisk, men så klart er den enda farligere enn den forrige, fordi den kan brukes til å gjøre narr av folk og ting. Kan være både høflig og uhøflig».

4.1.3 Smilefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	7	4	1

Tabell 3 Oppfatning av smilefjes isolert

Oppfatningen av smilefjeset bar også preg av splittede oppfatninger hos informantene. I sin utdypning svarte så mange som 8 at dette var «ikke et ekte genuint smil», og så mange som 9 informanter svarte at det var en nøytral eller beskjeden emoji. 5 informanter mente også at denne emoji'en var ironisk, frekk eller omtale av noe negativt. Aver på 23 år mente at den var høflig, men samtidig ikke genuin høflig, og svarte at emoji'en var «Et vanlig smilefjes. Det er ikke et godt smil, mer beskjedent smil. Ikke et genuint smil». På den annen side mente TA på 55 år at «Dette er nok den mest brukte for min del. Den er positiv og høflig, og jeg bruker den selv». T på 16 år hadde en tredje oppfatning av emoji'en, og mente at den kan være både uhøflig og høflig: «Den virker følelsesløs. Hvis jeg har gjort en feil viser jeg at jeg er oppgitt. Her tror jeg faktisk at de eldre har en annen oppfatning enn oss unge, og at den oppfattes som et vanlig smil». Det viste seg dermed at det knyttet til denne emoji'en var et bredt spenn av oppfatninger av høflighet.

4.1.4 Flåsete/frekt smil

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Verken høflig eller uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	4	4	1	3

Tabell 4 Oppfatninger av flåsete/frekt smil isolert

Emoji'en med det flåsete/frekke smilet førte nok en gang til splittende meninger blant informantene. 1 informant mente imidlertid at den verken var høflig eller uhøflig, og

uttalte samtidig at den var usikker på betydningen av emoji'en, men at den kunne være både flørtende, skeptisk og lur. Informant H på 24 år med denne oppfatningen, uttalte at «Den er jeg litt usikker på. Om jeg hadde fått den selv hadde jeg nok oppfattet den som helt midt på treet høflig, altså nøytral». Oppfatningen om at emoji'en var nøytralt høflig ble delt av flere informanter, da totalt 5 sa noe om dette. Blant annet sa K på 17 år dette om sin oppfatning av emoji'en: «Litt vanskelig å tolke. Tolker det som at man sier en ting, men ser litt bort fra det og ikke vil være helt involvert i det. Kan være både høflig og uhøflig, vanskelig å tolke». Det at 6 informanter nevner at emoji'en er vanskelig å tolke kan være med å understreke nettopp spennet i høfligheten som oppfattes. Likevel svarer 8 informanter noe om at de oppfatter emoji'en til å stå for et skeptisk fjes.

4.1.5 Spyfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	0	1	11

Tabell 5 Oppfatninger av spyfjes isolert

Den femte emoji'en som skulle drøftes av informantene var det spyende fjeset. Oppfatningen hos informantene var entydig. Kun informant N på 17 år mente at den var både høflig og uhøflig. N sa dette om sin oppfatning av emoji'en: «Hvis noen sender noe du ikke har lyst til å se, så passer den der for å understreke at du synes det er ekkelt. Den kan være både høflig og uhøflig, og det kommer an på om det er ironisk bruk. Oftest høflig og ironisk». Samtlige 12 informanter sa noe om at emoji'en viste til noe som er ekkelt/fælt, noe som dermed underbygger deres oppfatning av høflighet. AI på 59 år utdypet at «Ikke blant mine favoritter akkurat. Er ikke så ofte den kan brukes. Den er uhøflig og lite hyggelig å få tilsendt». Alev på 34 år oppfattet den slik: «Den der bruker jeg ikke selv. Ofte brukes den i sammenheng med kommentarfelt på nettaviser, og da ofte i kombinasjon med noe gørr som skrives i forkant av emoji'en også. Her er det noen som er uenig i noe. Ikke høflig».

4.1.6 Sinnafjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	0	12

Tabell 6 Oppfatninger av sinnafjes isolert

Sinna-emoji'en ble av samtlige 12 informanter oppfattet som uhøflig. 8 informanter ga også opplysning om at de brukte denne lite/ingenting selv, noe som dermed peker mot at denne er såpass støtende at man dermed vil unngå å bruke den. K på 16 år sa dette om emoji'en: «Mer uhøflig, for å uttrykke at man er sint på noe eller noen. Oppfattes uhøflig». 5 informanter utdypet også sin oppfatning med at emoji'en stort sett brukes om noe, og ikke om noen. H på 24 år sa at emoji'en fremsto slik: «Oppfattes ikke høflig, men samtidig ville jeg ikke ha tenkt at sinnet hadde vært rettet mot meg om jeg hadde fått den tilsendt, men emoji'en er isolert sett uhøflig».

4.1.7 Smilende fjes med smilende øyne

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	11	1

Tabell 7 Oppfatninger av smilende fjes med smilende øyne isolert

Smilefjeset med smilende øyne ble av 11 informanter oppfattet isolert sett som høflig, mens JT på 44 år oppfattet det uhøflig. Dette ble utdypet slik: «Den er i min verden litt sarkastisk, og derfor litt uhøflig. Vil ikke sende eller motta dette smilefjeset». De aller fleste (9 informanter) utdypet sin oppfatning med å legge til at de syntes den var enten mer høflig enn det nøytrale smilefjeset, eller et mer genuint smilefjes. Dette sa blant annet T eksplisitt noe om: «Dette er et ordentlig smil. Dette er et annet smil enn det nøytrale smilefjeset, og et mer ekte smil. Oppfattes høflig». 9 av 12 informanter sa også at de bruker dette smilefjeset selv. På bakgrunn av dette ser denne emojien ut til å være ganske entydig høflig.

4.1.8 Diskusjon av emojiene isolert

Det vi kan forstå ut fra emojiene med blunkefjes, latterfjes, smilefjes og smilende fjes med smilende øyne er først og fremst at de oppfattes høflig. Dette henger derfor klart sammen med det Danesi forklarer om at emojis kan brukes for å legge til et godt humør for å fremstå vennlig, og også for å legge til en tone til en melding (2017, s. 96). Ifølge Yus (2014, s. 7-8, 11-12, 14) kan en emoji ha funksjon som en måte å signalisere hvilken holdning eller humør avsender har

Det vi ser knyttet til emojiene sinnaefjes og spyfjes isolert er først og fremst at de nesten entydig oppfattes uhøflig. Med andre ord vil dette dermed bety at disse emojiene kan fungere som en måte å understreke en uhøflig tone. Dette betyr at disse to emojiene ikke uventet står oppfattes helt motsatt av hva de allerede nevnte høflig oppfattede emojiene gjør. Likevel står de også altså for en mulig understreking av tone, slik Danesi forklarer det (2017, s. 96).

Når det gjelder det flåsete/frekke smilet ser vi helt klart at den viser store tegn til varierte oppfatninger av høflighetsinnholdet. Halvparten av informantene har også eksplisitt nevnt at det er vanskelig å tolke emojiene, noe som derfor forklarer hvorfor emojiene er vanskelig å plassere klart på en skala for (u)høflighet. I sammenheng med det Danesi (2017) og Yus (2014) beskriver om emojiene sine mulige funksjoner er det derfor vanskelig å skulle si at denne emojiene gir en klar funksjon som bærer av (u)høflighet, og at dette kanskje ikke er den egnede bruksmåten for emojiene med flåsete/frekt smil.

Yus forklarer at emojis ikke er irrelevante i tekstlig sammenheng, da det kan utfylle manglende mulighet til å benytte seg av kroppsspråk og ansiktsuttrykk. Dette er noe resultatene i stor grad underbygger, med unntak av flåsete/frekt smil som oppfattes så variert, og ser ut til å kunne gjøre signalene utydelige. Likevel er det et viktig aspekt at informantene ble bedt om å beskrive sin oppfatning av høfligheten til emojiene. Vi kan anta at emojiene har til felles med kroppsspråk og ansiktsuttrykk at de ikke kun skal vise (u)høflighet, men at de også kan stå for andre funksjoner i samtale, noe også Yus (2014, s.9) sine funksjoner peker til dels på, blant annet knyttet til det å understreke det som står i meldingen. Dette er derfor sannsynlig at noen emojiene derfor viser en tydeligere

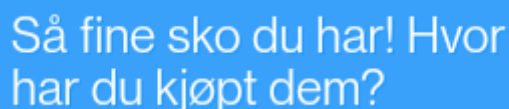
funksjon som bærer av (u)høflighet, slik vi blant annet ser knyttet til sinnafjes og spyfjes på uhøflig side og smilefjes med smilende øyne på høflig side.

4.2 Ytringene isolert

4.2.1 Ytring 1 uten emoji

Den første ytringen i kontekst informantene ble bedt om å forklare sin oppfatning av var den positive høflighetsytringen basert på strategi 1 som omhandler det å legge merke til eller bry seg om høreren/mottakeren, fra Brown og Levinson (1987, s. 103):

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem?

Figur 1 Ytring 1 uten emoji

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	10	2	0

Tabell 8 Oppfatninger av ytring 1 uten emoji

Samtlige informanter oppfattet ytringen som høflig. Samtidig svarte to informanter at den var både høflig og uhøflig. Blant annet sa TA på 55 år som mente den var både høflig og uhøflig at:

Da hadde jeg studert om det var noen jeg kjente godt som hadde skrevet det der. Virker ironisk, og da hadde jeg mistenkt det. Eller på den annen side rett og slett bare positivt. Kan tolkes begge veier.

Dette med høfligheten i ytringen avgjøres av hvem som er avsender ble nevnt av fem informanter, blant annet av Alev på 34 år som sa at ytringen var «Veldig avhengig av avsender, men i utgangspunktet er det der positivt og høflig». Likevel ble det samtidig også nevnt eksplisitt av 9 informanter at ytringen var hyggelig, noe som sammen med at samtlige mente den var høflig gjør at dette kan befestes som en høflig ytring.

4.2.2 Ytring 2 uten emoji

Den andre ytringen og tilhørende kontekst var også basert på den samme positive høflighetsstrategien:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt

Figur 2 Ytring 2 uten emoji

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	12	0

Tabell 9 Oppfatninger av ytring 2 uten emoji

Denne ytringen ble av samtlige informanter oppfattet høflig og ble utdypet med at samtlige informanter nevnte at ytringen var en fin eller hyggelig invitasjon eller at ytringen bar preg av omtanke. Blant annet sa J på 60 dette om sin oppfatning av ytringstypen: «Den virker reell og helt grei. Høflig og grei melding, ingenting rart med den». K på 16 år sa at ytringen var «Litt humoristisk for min del, fordi jeg elsker mat. En god melding å få uansett, og høflig. Viser omtanke for meg som mottaker».

4.2.3 Ytring 3 uten emoji

Denne ytringen tok utgangspunkt i strategi 3 fra negativ høflighet, altså det å være pessimistisk (Brown & Levinson, 1987, s. 173). Den ble presentert slik:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Det er vel ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag?

Figur 3 Ytring 3 uten emoji

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	12	0

Tabell 10 Oppfatninger av ytring 3 uten emoji

Denne ytringstypen ble av samtlige informanter oppfattet til å være høflig. Samtlige informanter la også til at det enten var en rett frem forespørsel eller en åpen og grei forespørsel. Dette gjør ytringen til en entydig høflig oppfattet ytring fra informantenes syn. Oppfatningen til H på 24 år var blant annet at ytringen var en «Helt vanlig forespørsel. Oppfattes høflig. Her må ikke avsender absolutt låne sykkelen, og det oppleves ikke noe press om at jeg skal låne den bort».

4.2.4 Ytring 4 uten emoji

Ytring 4 tok også utgangspunkt i den allerede nevnte negative høflighetsstrategien:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld?

Figur 4 Ytring 4 uten emoji

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	12	0

Tabell 11 Oppfatninger av ytring 4 uten emoji

Denne typen ble av samtlige informanter oppfattet som høflig. Alle informantene la i tillegg til at ytringen enten var en rett fram eller grei forespørsel. Alev på 34 år sa dette i sin utdyping: «Høflig og grei! Klar forespørsel». JT på 44 år deler denne oppfatningen, og utdyper at dette er en «Høflig melding tenker jeg. I min verden helt grei og høflig».

4.2.5 Diskusjon av ytringene isolert

Det vi dermed kan forstå ut fra disse resultatene er for det første at høflighetsstrategiene kan anses til å fungere slik Brown og Levinson har beskrevet det, nemlig som en måte å dempe den ansiktstruende handlingen mot henholdsvis positivt og negativt fjes (1987, s. 103, 129). Likevel viser det seg at det kan oppstå tvil hos informantene, noe som blant annet vises i ytring 1 uten emoji der to informanter i den eldste aldersgruppen oppfattet den både mulig høflig og uhøflig. Informant TA tolket det f.eks. som en mulig ironisk melding og dermed ikke nødvendigvis en høflig melding, og det kan derfor diskuteres om akkurat denne ytringen fungerer fullt ut som høflighetsytring ut fra strategien. Årsaken til dette er at frasen har blitt oppfattet vag eller tvetydig blant noen informanter, noe som ifølge Brown og Levinson dermed er svekkende da ikke-vaghet og utvetydighet er viktig for å uttrykke høflighet (1987, s. 91). Ut fra dette kan vi dermed forvente noe mer varierende oppfatninger av høflighet i ytring 1 kombinert med emojiene. Likevel er ytringen oppfattet med en klar tendens til å være høflig.

4.3 Ytringene sammen med smilende fjes med smilende øyne

Det som vi allerede har sett er det at emojiene med smilende fjes og smilende øyne ble oppfattet klart i høflig retning. Vi kan derfor forvente at oppfatningene av ytringene med denne emojiene inkludert også ville bli oppfattet klart høflig. Dette kan begrunnes ut fra det Yus forklarer om at en emoji kan fungere som en understreking av humør hos avsender, eller det som står skrevet med ord i ytringen (2014, s.9). Først vil ytringene bli presentert, før de i neste del vil bli diskutert.

4.3.1 Ytring 1 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringen var basert på den positive høflighetsstrategien, og så slik ut for informantene:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Figur 5 Ytring 1 med smilende fjes med smilende

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	11	1

Tabell 12 Oppfatninger av ytring 1 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringen ble stort sett oppfattet høflig (N=11), mens en informant mente den var uhøflig. 7 informanter sa også noe om at den ble oppfattet mer høflig eller hadde mer

tydelig budskap enn å ytringstypen uten emoji. JT på 44 år mente det var uhøflig, og utdypet det med «Litt uhøflig. Kan være over kanten flørtende. I min verden hadde den blitt tolket lettere uhøflig». Av de som mente den var høflig ble det f.eks. utdypet av D på 24 år at ytringen var «Jeg får klar indikasjon på at avsender ønsker å vite hvor skoene kommer fra. Mer høflig. Jeg ville sendt denne ytringen med denne emoji'en, og jeg føler den passer uansett hva jeg skriver stort sett». Det ser med andre ord ut til at denne ytringstypen oppfattes høflig i stor grad, og at den også av flere oppfattes mer høflig enn å ikke ha med emoji.

4.3.2 Ytring 2 med smilende fjes med smilende øyne

Ytring nummer 2 var også basert på den allerede nevnte positive høflighetsstrategien, og ble presentert slik:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Figur 6 Ytring 2 med smilende fjes med smilende øyne

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	12	0

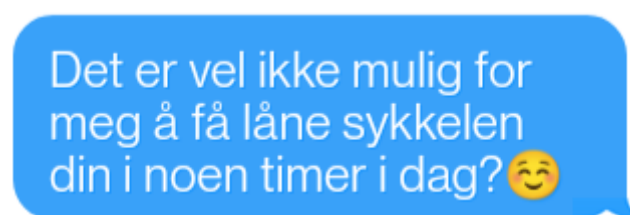
Tabell 13 Oppfatninger av ytring 2 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringstypen ble av samtlige informanter oppfattet som høflig. 7 informanter har også sagt noe om at ytringen viser omtanke, eller er hyggelig. 7 informanter har også sagt at den var mer høflig enn å ikke ha emoji. M på 17 år oppsummerer og utdyper denne oppfatningen ved å si at «Den er mest høflig av alle. Tydelig og klar. Vil bare godt, og fjerner eventuell tvetydighet fra ytringen». Det betyr at denne ytringen er entydig oppfattet som høflig av informantene, og at den av omtrent halvparten av informantene oppfattes som mer høflig enn ytringstype 1 uten emoji.

4.3.3 Ytring 3 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringen tok utgangspunkt i strategi 3 fra negativ høflighet, og ble presentert slik:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Figur 7 Ytring 3 med smilende fjes med smilende øyne

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	11	1

Tabell 14 Oppfatninger ytring 3 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringen ble av 11 informanter oppfattet som høflig, mens kun 1 informant mente den var uhøflig. Halvparten av informantene oppfattet denne ytringstypen som mer høflig enn ytringstype 1, eller at den fjernet tvil om budskapet i ytringen. T på 16 år sa at: «Den er hyggelig, og alltid hyggelig. Den er mer høflig enn å ikke ha med en emoji. Jeg blir ikke i tvil om humøret til avsender. Mest tilbøyelig til å svare ja her». Likevel mente 4 informanter at denne ytringen var litt smiskete eller pressende fra avsender. N på 17 år utdypet dette slik: «Får mer lyst til å si ja, fordi personen spør så pent. Virker mer pressende av den grunn. Hele setningen blir søt og smiskende. Vanskelig å si nei til denne». Likevel peker dette mot at oppfatningen av denne ytringstypen er at det stort sett er en høflig ytring, som kan være med på å tydeliggjøre høfligheten/forsterke høfligheten, selv om det av noen informanter oppfattes som litt for smiskete.

4.3.4 Ytring 4 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringstypen tok også utgangspunkt i den allerede nevnte negative høflighetsstrategien, og så slik ut for informantene:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Figur 8 Ytring 4 med smilende fjes med smilende øyne

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	9	2	1

Tabell 15 Oppfatninger ytring 4 med smilende fjes med smilende øyne

Denne ytringen ble også i stor grad oppfattet høflig (N=9). 7 informanter la til at emojien fjernet tvil, tydeliggjorde budskapet, eller gjorde ytringen mer positiv. AI på 59 år sa at ytringen her var «Mer høflig og understreker budskapet». På den annen side mente 4 informanter at ytringen fikk et smiskende preg eller et pressende preg. Dette sa JT på 44 år noe om: «Den der er tvetydig, vanskelig å tolke. Flørtende eller sarkastisk? Både høflig og uhøflig ut fra kontekst». Med andre ord er dette i stor grad en ytring som oppfattes høflig, men at det kan bli oppfattet uhøflig eller smiskete.

4.3.5 Diskusjon av ytringene sammen med smilende fjes med smilende øyne

Det første vi ser er at vår antakelse om at en høflig oppfattet emoji kombinert med en høflig oppfattet ytring blir oppfattet høflig. Resultatene viser at flere informanter også oppfatter disse ytringene høfligere enn de opprinnelige ytringene uten emoji. Ifølge Yus kan en emoji fungere som en forsterkning eller understreking av det man allerede har skrevet i meldingen (Yus, 2014, s. 9). Dette er en mulig måte å forstå hvorfor ytringene av flere informanter også oppfattes mer høflig. Det at det trekkes frem av flere informanter at det blir mer tydelig hva avsender mener er noe som også kan være en forklaring på hvorfor det oppfattes mer høflig av flere informanter. Dette henger direkte sammen med selve formålet med høflighetsstrategiene fra Brown og Levinson, nemlig det å legge frem en ansiktstruende handling på en ikke-vag og utvetydig måte for å gjøre handlingen mer ansiktsbevarende og dermed mer høflig (1987, s. 91). Ifølge Danesi er emojis i meldinger effektivt for å skape en forståelse av tone fra avsender for å fjerne vaghet, og i tillegg for å kunne understreke at man har som intensjon å være vennlig (2017, s. 154). Knyttet til ytringene med smilende fjes med smilende øyne ser vi at disse funksjonene i stor grad realiseres for mottakeren og at det fremstår i stor grad høflig, og i tillegg hos mange mer høflig. Dette vil slik Danesi videre forklarer det gjøre det mulig å opprettholde eller forsterke en samholdsfølelse mellom partene i samtalen (2017, s.97).

Likevel ser vi på den annen side at noen av ytringene blir oppfattet som noe annet enn rent høflig av noen få informanter. Det som kom frem i utdypingen var at ytringen fremsto over kanten flørtete, sarkastisk, eller smiskende/pressende. Først og fremst viser dette oss at emojiene ikke entydig bidrar til høfligheten i ytringen, og at den kan gi flere mulige høflighetsoppfatninger. Ifølge Culpeper er nettopp sarkasme noe man kan omtale som en uhøflighetsstrategi, og vil derfor kunne oppleves støtende eller hånlig for mottaker (1996, s. 257).

4.4 Ytringene sammen med spyfjes

Samtidig ser vi tydelig at oppfatningene av både spyfjes-emojiene og emojiene med sint fjes peker klart i retning av å være uhøflige. Det blir derfor interessant å se hvilken oppfatning av høflighet som viser seg når disse emojiene kombineres med de høflige oppfattede ytringene. Det kan tenkes at disse emojiene kan påvirke høfligheten i ytringene til det mer uhøflige, eller at det tekstlige overstyrer emojienes iboende uhøflighet. Likevel vil vi kunne forvente at ytring 1 kan bære preg av større variasjon da ytringen som tidligere nevnt ikke ble oppfattet rent høflig av samtlige informanter. Jeg vil starte med å presentere ytringene med spyfjes inkludert, før ytringene med sinnafjes fremlegges. Deretter vil neste delkapittel inneholde en diskusjon av disse ytringstypene.

4.4.1 Ytring 1 med spyfjes

Denne ytringen tok også utgangspunkt i den nevnte positive høflighetsstrategien, og ble presentert slik:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 🙄

Figur 9 Ytring 1 med spyfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	0	1	11

Tabell 16 Oppfatninger av ytring 1 med spyfjes

Oppfatningen informantene hadde av denne ytringen var så godt som entydig i uhøflig retning (N=11). Samtlige informanter nevnte også noe om at ytringen fremsto ironisk ment, og at det dermed betydde at skoene var stygge. K på 16 år mente den kunne være både høflig og uhøflig, og utdypet dette slik: «Kan være begge deler. Kan oppfattes ironisk og høflig, men kan også være rent uhøflig».

4.4.2 Ytring 2 med spyfjes

Den andre ytringen med spyfjes tok også utgangspunkt i den allerede nevnte positive høflighetsstrategien, og ble presentert slik:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 🙄

Figur 10 Ytring 2 med spyfjes

Oppfatning:	Høflig	Verken høflig eller uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	2	1	9

Tabell 17 Oppfatninger av ytring 2 med spyfjes

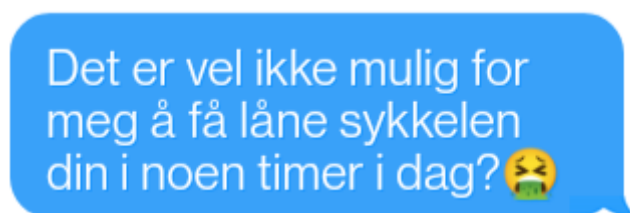
Denne ytringen ble av 2 informanter oppfattet som høflig, mens 9 oppfattet den uhøflig. Dette betyr at en informant oppfattet den verken høflig eller uhøflig. D på 24 utdypet dette slik: «Det gir ikke mening. Teksten og emoji'en henger ikke sammen. Har avsender bomma på emoji'en? Hadde ikke tatt meldingen seriøst. Verken høflig eller uhøflig». H på 24 var blant de som oppfattet den som uhøflig, og utdypet det slik: «Nå tenker jeg at personen ikke har lyst på mat. Med en gang en veldig sarkastisk undertone. Oppfattes uhøflig». Det kommer også frem av informantene sine uttalte oppfatninger at 5 mener at tekst og emoji ikke henger sammen, eller at ytringen er ugyldig av samme grunn. 7 informanter nevner også at ytringen er tvetydig eller må tolkes veldig. K på 16 år

oppfattet imidlertid at ytringen var høflig, og forklarer at ytringen «Kan være begge deler, men kanskje mest ironisk bruk. Må tolkes mer. Hadde nok tolket den godt ment, og høflig». Det ser med andre ord ut til at ytringen i stor grad oppfattes i uhøflig retning, og at det blir vanskelig å tolke den fordi det er lite samsvar mellom ytringen og emojiene som brukes. Dette kan i så måte henge sammen med det vi diskuterte knyttet til emojiene isolert (kap. 4.1.8), nemlig det at en emoji kan stå for mer enn bare høflighet i en ytring/samtale.

4.4.3 Ytring 3 med spyfjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den allerede nevnte negative høflighetsfrasen, og så slik ut for informantene:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Figur 11 Ytring 3 med spyfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	3	1	8

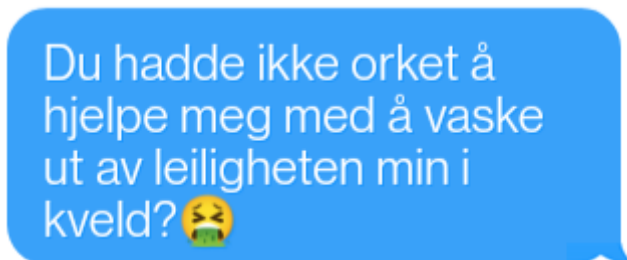
Tabell 18 Oppfatninger av ytring 3 med spyfjes

Ytringstypen ble av flesteparten oppfattet i uhøflig retning (N=8). Halvparten av informantene tolket at spyfjeset var rettet mot avsender selv, mens 2 informanter sa eksplisitt at de oppfattet at emojiene var rettet mot dem som mottaker. Alev på 34 år sa dette: «Her er det en som har ødelagt sin egen sykkel. Spyemojiene viser humøret og følelsen til avsender. Høflig, og jeg ville nok lånt bort sykkel». Et annet aspekt er at 10 informanter sa at de oppfattet ytringens emoji som unødvendig eller at ytringen ble vanskelig å tolke. JT på 44 sa dette om emojibruken og ytringen: «I utgangspunktet er den nok ikke høflig, hadde nok stusset, og vanskelig å tolke. Passer kanskje bra om du vet konteksten for spyfjeset, og det kunne vært høflig, men er tvetydig». Denne ytringstypen blir dermed oppfattet både høflig og uhøflig, selv om den i størst grad oppfattes uhøflig. Likevel mener informantene at emojiene er unødvendig eller gjør ytringen vanskelig å tolke. Dette er dermed også noe som henger sammen med det vi allerede har vært inne på, nemlig sannsynligheten for at en emoji ikke bare har som funksjon å fremheve (u)høflighet i en samtale, men også andre meningsbærende elementer. Imidlertid ble få informanter (N=2) støtt av å motta denne ytringstypen.

4.4.4 Ytring 4 med spyfjes

Denne ytringstypen tok også utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien, og så slik ut:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Figur 12 Ytring 4 med spyfjes

Oppfatning:	Høflig	Verken høflig eller uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	8	1	3

Tabell 19 Oppfatninger av ytring 4 med spyfjes

Ytringen ble i stor grad oppfattet som høflig (N=8). Samtlige informanter har oppfattet det slik at avsender uttrykker misnøye eller at leiligheten er veldig skitten. Halvparten av informantene har også lagt til at de opplevde ytringen som støtende eller pressende. H på 24 år oppfattet det slik:

Her tenker jeg at avsender synes vasking er kjedelig. Jeg blir ikke umiddelbart mer interessert i å hjelpe. Forstår humøret og følelsene til avsender, men demotivert avsender gjør ikke meg mer motivert. Høfligheten er likevel bedret fordi avsender viser egne følelser og gir meg økt forståelse.

På den annen side mente 5 informanter at emoji'en gjorde det enklere å forstå avsender. 7 informanter oppfattet det også som mulig sarkasme eller humor fra avsender å sende den emoji'en. Alev på 34 år utdypet det slik: «Her vil ikke avsender vaske selv. Jeg får ikke lyst til å vaske. Her er det nok kjempeskittent. Oppfattes jo likevel høflig, men gir meg mindre lyst til å hjelpe til». Dette viser oss at ytringen i stor grad peker i retning av å være høflig og at den i stor grad oppleves som humoristisk. Likevel opplever halvparten av informantene at ytringen er pressende eller støtende.

4.5 Ytringene sammen med sinnafjes

4.5.1 Ytring 1 med sinnafjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien, og så slik ut:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Figur 13 Ytring 1 med sinnafjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	1	11

Tabell 20 Oppfatninger av ytring 1 med sinnafjes

Informantene oppfattet også denne ytringstypen til å være uhøflig, med unntak av en informant som mente den var høflig. Dette ble utdypet av at de samme 11 informantene også nevnte noe om at de oppfattet det som at avsender var irritert eller sint på mottaker, i tillegg til at 8 informanter oppfattet at avsender ytret misnøye om skoene, eller mislikte skoene. Den informanten som oppfattet ytringen som høflig var N på 17 år, som utdypet dette med at avsender virket å være misunnelig på skokjøpet, og derfor høflig.

4.5.2 Ytring 2 med sinnafjes

Denne ytringen tok også utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien, og så sånn ut:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Figur 14 Ytring 2 med sinnafjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	1	11

Tabell 21 Oppfatninger av ytring 2 med sinnafjes

Ytringen ble i stor grad oppfattet i uhøflig retning (N=11), mens den ble oppfattet som høflig av kun 1 informant. D på 24 år, som syntes den var høflig, utdyper det slik: «Der tenker jeg at avsender er så sulten at den er «hangry». Den er ikke uhøflig da, fordi avsender er sur fordi den er sulten, og ikke sint på meg. Fortsatt høflig ytring». Likevel uttalte 10 av informantene at de oppfattet at avsender er sint på dem, eller legger skyld på dem for å ikke ha spist enda. T på 17 år utdyper og oppsummerer denne typen oppfatning slik: «Nå er det veldig lenge siden middag! Avsender er irritert på meg fordi jeg ikke har gjort som planlagt. Dette føles uhøflig. Lav grad av høflighet!». Vi ser altså at denne ytringstypen i stor grad tenderer i retning av å være uhøflig, og at det oppfattes fra mottaker at avsender uttrykker sinne mot mottaker. Likevel er det en informant som ikke deler samme oppfatning som resten av informantene, og oppfatter den høflig.

4.5.3 Ytring 3 med sinnafjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien, og ble presenter slik:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Det er vel ikke mulig for meg å få låne sykkel din i noen timer i dag? 😡

Figur 15 Ytring 2 med sinnafjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	0	12

Tabell 22 Oppfatninger av ytring 3 med sinnafjes

Denne ytringen ble av samtlige informanter oppfattet som uhøflig, og i tillegg at avsender er sint og kommer med en pressende forespørsel. Dette er en entydig oppfatning fra samtlige informanter, og understreker at denne ytringstypen er en uhøflig ytring. Sitatet fra H på 24 år understreker denne oppfatningen: «Her tenker jeg at personen er sint på meg. Veldig rar måte å spørre på».

4.5.4 Ytring 4 med sinnafjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien, og så slik ut:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😡

Figur 16 Ytring 2 med sinnafjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	2	1	9

Tabell 23 Oppfatninger av ytring 4 med sinnafjes

Denne ytringen ble også i stor grad oppfattet i uhøflig retning (N=9). Så mange som 10 informanter oppfattet at avsender var sur på dem, og opplevde ytringen veldig uhøflig eller støtende. Alev på 34 år oppfattet dette slik: «Den her er rent uhøflig. Litt ropende og aggressiv. Du kunne spurt på en annen måte synes jeg». 3 informanter la på den annen side til at de oppfattet det slik at avsender brukte emoji for å uttrykke misnøye mot seg selv eller oppgaven. H på 24 år hadde denne oppfatningen: «Her tenker jeg at personen synes det er vanskelig, og at den er frustrert. Ikke sint på meg. Temaet i meldinga er begrunnelsen for emoji. Emoji viser til aktiviteten og ikke til meg. Like høflig fortsatt». Ytringen oppleves i stor grad uhøflig og støtende, men kan likevel oppfattes høflig om den tolkes dithen at avsender retter emoji mot seg selv.

4.5.5 Diskusjon av ytringer med spyfjes og sinnafjes

Det første vi ser er at en uhøflig oppfattet emoji i kombinasjon med en høflig oppfattet ytring i stor grad ser ut til å bli oppfattet uhøflig. Unntaket på en bekreftelse av antakelsen ser vi i resultatene knyttet til ytring 4 med spyfjes. Den sentrale oppfatningen til informantene knyttet til ytringene med spyfjes er imidlertid det som utdypes om at emojien poengterer at det som står i ytringene er ment ironisk. Culpeper (1996, 256-257) sier at ironi har noe positiv og humoristisk ved seg, mens sarkasme på den annen side står for en hånlig eller støtende ytring/handling. Ut fra dette kan vi dermed forstå flere ting. Det første handler om årsaken til at noen informanter oppfatter ytringen som høflig eller både høflig og uhøflig, nemlig det humoristiske og godt mente.

På den annen side oppfatter størsteparten av informantene ytringene med spyfjes som støtende eller uhøflige, med unntak av ytring 4. Dette betyr at flere av informantene som har oppfattet ytringen som ironisk, egentlig ser ut til å mene at den er sarkastisk, og dermed støtende. Dette viser dermed en klar tendens til at spyemojien er med på å snu den positive høflighetsytringen til en off-record-høflighetsytring slik Juez (1994, s. 14-15) forklarer det, da den inneholder en vaghet i form av en ironisk/sarkastisk tone som snur den opprinnelige høflige oppfattede ytringen til en stort sett uhøflig oppfattet ytring. Høflighetsstrategien blir dermed til en større ansiktstruende handling i kombinasjon med spyfjes-emojien da den oppleves sarkastisk. Dette henger dermed klart sammen med det Brown og Levinson forklarer om at f.eks. kritikk, som informantene oppfatter at den sarkastiske ytringen fremmer, har en iboende ansiktstruende handling mot positivt fjes (1987, s. 66). Ifølge Brown og Levinson er også ytringer av sterke følelsesuttrykk en ansiktstrussel mot både negativt og positivt fjes (1987, s. 66-67). Dette kan forklare hvorfor ytringene inkludert det sterke følelsesuttrykket som spyfjeset representerer blir oppfattet stort sett uhøflig. På den annen side betyr dette at ytring 4 med spyfjes dermed i større grad oppfattes ironisk og humoristisk heller enn sarkastisk og støtende og at det av den grunn understrekes som en høflig ment ytring. Det er likevel vanskelig å vite hva som gjør at det er akkurat ytring 4 som oppfattes høflig i så stor grad, og ikke noen av de andre ytringene med samme emoji. En mulig forklaring på hvorfor akkurat denne ytringen fremstår humoristisk og ironisk og derfor høflig kan henge sammen med det Yus (2014, s.9-10) sier om at en emoji kan fungere som en måte å understreke at en melding ikke skal tolkes bokstavelig. Den antatt kjedelige handlingen det er å vaske, i kombinasjon med det ekstreme ansiktssuttrykket som spyfjeset representerer, vil derfor kunne resultere i den effekten vi ser, nemlig at det fjerner all tvil om at ytringen skal tolkes som humor og høflig intensjon fra avsender.

Sinnafjes-emojien ble isolert sett oppfattet uhøflig av alle informantene og det kom frem at dette var en emoji som få av informantene ville sendt av gårde selv. Dette taler for at emojien oppfattes støtende. Dette henger sammen med det Brown og Levinson sier om at sterke følelsesuttrykk innebærer en mulig økt ansiktstruende handling mot positivt og negativt fjes. Ansiktstrusler mot både positivt og negativt fjes kan vise seg blant annet ved bruk av sterke følelsesuttrykk av både gode og dårlige følelser/humør (1987, s. 66-67). I tillegg kan dette også forstås ut fra uhøflighetsstrategiene og sarkasme-begrepet til Culpeper (1996, s.256), nettopp fordi det er snakk om en støtende emoji. Ifølge Culpeper (ibid.) vil en styrking av den ansiktstruende handlingen svare til økt uhøflighet.

Ytringene og sinnafjes-emojien kombinert ble oppfattet uhøflig av de fleste informantene. Oppfatningene av ytringene er med på å bekrefte det vi så tendenser til knyttet til oppfatningene av emojien isolert, nemlig det at den oppfattes støtende eller som en kritikk av dem som mottaker eller av skoene/skokjøpet. Dette henger som tidligere nevnt

sammen med det Brown og Levinson sier om at både kritikk og sterke følelsesuttrykk har en iboende økt trussel mot ansiktet til mottaker (1987, s. 66-67).

Ifølge Danesi er bruk av emojis effektivt for å skape en forståelse av tone i meldingen fra avsender (2017, s. 154). Dette kan i aller høyeste grad sies å være tilfellet knyttet til ytringene med sinnafjes-emojen, da den tolkes som en støtende melding hos nesten alle informantene. Dermed går denne understrekingen og forståelsen av tone på bekostning av høfligheten og de opprinnelige høflige oppfatningene av ytringene uten emoji blir snudd på hodet. Dette henger derfor sammen med det Yus sier om at en emoji kan fungere som en måte å legge til en følelse eller et humør til informasjonen i ytringen (2014, s.11-12), eller å kommunisere hvilket humør avsender er i ved tidspunktet for produksjonen av meldingen (2014, s. 14). Likevel oppfattes noen av ytringene høflig av noen få informanter og her er forklaringen at sinnet fra emojien er rettet mot avsender selv. Dette henger i så måte sammen med det Yus sier om at en emoji kan fungere som en understreking av humør eller holdningen man som avsender har til det man fremlegger i meldingen, som i denne sammenhengen handler om misunnelse eller sinne mot seg selv som avsender (2014, s. 7-8)

4.6 Ytringene sammen med blunkefjes

Når det gjelder oppfatningen informantene hadde av blunkefjeset, latterfjeset og det vanlige smilefjeset, ser vi ut fra resultatene at disse i stor grad ble oppfattet høflig. Likevel ser vi her en større variasjon i oppfatningene enn det vi gjorde knyttet til den rent høflig oppfattede emojien med smilefjes med smilende øyne. Ut fra dette kan vi anta nettopp det at de i utgangspunktet høflige ytringene i kombinasjon med disse emojiene også vil oppfattes i høflig retning, men med større variasjoner. Ytring 1 kan vi anta har mer varierende resultat enn de tre andre ytringene, da den som tidligere nevnt ikke ble oppfattet rent høflig av samtlige informanter uten emoji. I denne delen vil først ytringene med blunkefjes bli lagt frem før henholdsvis ytringene med latterfjes og smilefjes blir lagt frem. Deretter følger det en felles diskusjonsdel for disse tre ytringstypene.

4.6.1 Ytring 1 med blunkefjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien, og så slik ut:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Figur 17 Ytring 1 med blunkefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	7	3	2

Tabell 24 Oppfatninger av ytring 1 med blunkefjes

Denne ytringen ble oppfattet på ulikt vis. Noen mente den også var mer uhøflig enn den tilsvarende ytringen uten emoji. Dette ble påpekt blant annet av D på 24 år som sa at:

«Nå er det kanskje mer frekt. Nå tenker jeg at det er ironisk med en gang. De skoene var ikke noe fine, hvor får man kjøpt så stygge sko? Uhøflig ytring». Tvetydigheten ble utdypet av JT på 44 år som sa at «Nå begynner den å bli uhøflig. Nå er den på kanten, og pirker i det at jeg har kjøpt akkurat de skoene. Kommer jo an på. Kan jo være artig også. Kan være både høflig og uhøflig». Hele 8 informanter nevnte også det at det var vanskelig å tolke (høflighets)intensjonen til avsender, eller at hvem som er avsender avgjør om den er høflig eller ikke. 7 informanter mente at ytringen var litt mindre eller helt greit høflig målt opp mot utgangsytringen uten emoji, og det samme antallet nevnte at muligheten for ironi eller sarkasme var til stede. Dette gjør derfor at denne ytringstypen blir vanskelig å befestes som enten høflig eller uhøflig, men at den inneholder oppfatninger av begge deler, og større behov for tolkning og avkodning viser seg nødvendig.

4.6.2 Ytring 2 med blunkefjes

Ytring nummer 2 tok utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Figur 18 Ytring 2 med blunkefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	10	1	1

Tabell 25 Oppfatninger av ytring 2 med blunkefjes

Denne ytringen ble i stor grad oppfattet til å være høflig (N=10). Likevel utdypet 7 informanter at det var vanskelig å skjønne budskapet/høflighetsintensjonen til avsenderen og like mange oppfattet noe som gjorde de skeptisk eller mistanke om tvetydighet. Det var også 5 informanter som nevnte at de oppfattet at det var noe underliggende lureri eller bedrevitende tendenser fra avsender. D på 24 år oppfattet den som både mulig høflig og uhøflig, og utdypet det slik: «Kanskje litt mer frekk igjen. Spørs på hvilken type bekjent det er. Fortsatt en høflig melding, men ligger kanskje noe uhøflig bak. Må tolkes veldig». TA på 55 år sa at «Der ble jeg skeptisk igjen. Mener man kveldsmat eller øl? Noe lureri. Fortsatt ei høflig melding. Blir likevel usikker på hva avsender egentlig mener». Med andre ord ser det ut til at ytringen i stor grad oppfattes høflig, men at budskapet blir vanskelig å forstå. I tillegg blir over halvparten av informantene skeptisk, eller mistenker tvetydighet, noe som gjør at den ikke med sikkerhet kan anses som rent høflig.

4.6.3 Ytring 3 med blunkefjes

Ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Det er vel ikke mulig for meg å få låne sykkel din i noen timer i dag? 😊

Figur 19 Ytring 3 med blunkefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	7	2	3

Tabell 26 Oppfatninger av ytring 3 med blunkefjes

Denne ytringen med blunkefjes skapte også splittelser i informantenes oppfatning. Så mange som 11 informanter utdypet at de som mottaker ble tvilende eller usikker av ytringen. M på 17 år beskriver denne usikkerheten: «Her hadde jeg vært veldig i tvil. Hadde nok stilt oppfølgingsspørsmål. Virker som avsender skal gjøre noe slags suspekt. Den er mer uhøflig fordi jeg ikke forstår hva avsender mener». 9 informanter la også til at de oppfattet ytringen til å være preget av en baktanke eller et press fra avsender. Dette beskriver Aver på 23 år slik: «Avsender mener at jeg bør si ja. Det ligger helt klart en forventning. Ikke noen god melding å motta». Denne ytringstypen skaper med andre ord splittede meninger hos informantene, og skaper usikkerhet og tvil.

4.6.4 Ytring 4 med blunkefjes

Ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😊

Figur 20 Ytring 4 med blunkefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	5	1	6

Tabell 27 Oppfatninger av ytring 4 med blunkefjes

Denne ytringstypen viser også tegn til splittelse blant informantenes oppfatning av høflighet. Så mange som 8 informanter utdypet sin oppfatning med å uttrykke at de var usikre på hva avsender egentlig spurte om, eller at ytringen var useriøs på grunn av emojien. Dette forklarte AI på 59 år: «Her virker det som at avsender allerede vet at svaret er nei. Virker litt mindre seriøst». Halvparten av informantene oppfattet

forespørselen i ytringen som pressende eller smiskete, mens den andre halvparten oppfattet det som glimt i øyet eller positiv flørt. Dette ble utdypet av blant annet N på 17 år: «Her ligger det en baktanke fra avsenderen, noe mer som skal skje. Mindre høflig enn den uten emoji, men om det er flørt er det vel greit. Rar melding å få». Dette betyr at denne ytringen viser at oppfatningen går i både høflig og uhøflig retning, og at dette kan avhenge av om man oppfatter det som press eller som glimt i øyet.

4.7 Ytringene sammen med latterfjes

4.7.1 Ytring 1 med latterfjes

Ytring 1 tok utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😊

Figur 21 Ytring 1 med latterfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	0	2	10

Tabell 28 Oppfatninger av ytring 1 med latterfjes

Når det gjaldt ytringstypen med latterfjeset ble den oppfattet som uhøflig av 10 informanter, mens 2 informanter mente at den også kunne være høflig. En av informantene som mente den kunne være både høflig og uhøflig, var Alev på 34 år som sa at «Den kan tolkes begge veier. Litt mer hånlig. Kan oppfattes uhøflig av flere.». Den andre informanten som nevnte muligheten for at den kunne tolkes begge veier var J på 60 år som sa «Nå betyr det at avsender synes skoene ikke er fine, og latterliggjør meg for det. Oppfattes fortsatt kanskje høflig om det hadde vært en nær bekjent. Stusser mer på denne. Må tolkes mer». Alle informantene nevnte også noe om at avsender i denne ytringen mente at skoene er stygge, eller at mottaker blir latterliggjort. Blant annet sa H på 24 år dette om sin oppfatning av ytringen: «*latter* Nå er det i alle fall uhøflig! Nå ler noen av meg, og synes det er veldig morsomt at jeg har kjøpt akkurat de skoene».

4.7.2 Ytring 2 med latterfjes

Ytringen tok utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien, og så slik ut:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😊

Figur 22 Ytring 2 med latterfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Verken høflig eller uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	6	4	1	1

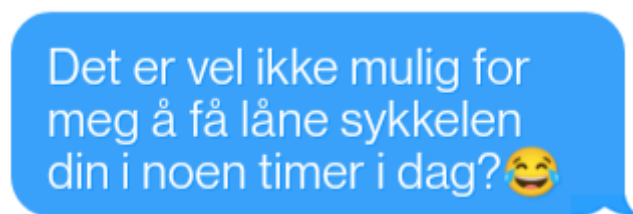
Tabell 29 Oppfatninger av ytring 2 med latterfjes

Informantene oppfattet ytringstypen med latterfjeset i flere retninger. Så mange som 8 informanter underbygget sin oppfatning med å si at emoji'en var med på å utydeliggjøre budskapet, gjøre det mulig tvetydig eller forvirrende. Dette sa blant annet Aver på 23 år noe om i sin oppfatning av ytringen: «Felles selvironi, en måte å spille på lag om en felles morsomhet. Får likevel et inntrykk av at ytringen er litt uhøflig fordi den ikke legger opp til at jeg kan svare nei, men at vi faktisk må spise». J på 60 år oppfatter den slik: «Oppfatter det som at vi spiste for en halvtime siden, og at det blir foreslått å spise nå igjen. Blir mer forvirrende. Har ingen betydning. Ikke støtende og ikke koselig, men gjør det forvirrende». Det vi ser er at ytringen oppfattes i høflig retning stort sett, men at informantene sliter med å forstå helt om den er høflig eller uhøflig og like mye hva ytringen betyr.

4.7.3 Ytring 3 med latterfjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Figur 23 Ytring 3 med latterfjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Verken høflig eller uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	5	1	4	2

Tabell 30 Oppfatninger av ytring 3 med latterfjes

Ytringstypen med latterfjes bærer også preg av ulik oppfatning hos informantene. Dette kan være et tegn på at informantene var usikre på hva avsender egentlig mente, eller hva høflighetsintensjonen var. N på 17 år utdypet det slik: «Her hadde jeg ikke lånt bort sykkel! Den skal være høflig, men virker litt sketchy. Jeg blir usikker og betenkt. Kan bety mye». Det også utdypet av at 9 informanter sa at de ble usikre på hva avsender egentlig ville, eller at det var vanskelig å tolke meldingen. J på 60 år oppfattet det slik: «Her er den utydelig. Gjør ikke meldinga uhøflig, men vanskelig å tolke. Uforståeliggjør meldinga. Unødvendig å ha med sånn».

4.7.4 Ytring 4 med latterfjes

Ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😂

Figur 24 Ytring 4 med latterfjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	9	3

Tabell 31 Oppfatninger av ytring 4 med latterfjes

Ytringstypen med latterfjes ble av 9 informanter oppfattet som høflig, mens 3 oppfattet den i uhøflig retning. 7 informanter la til at de oppfattet ytringen som et hint fra avsender om at leiligheten så ekstra stygg og skitten ut. 8 informanter sa også at de opplevde bruken av latteremoji som et virkemiddel for å skape en lite pressende, morsom, avvæpnende eller mer høflig ytring. Dette viser oss at denne ytringstypen i stor grad er høflig, og kan gå i retning av å være en mindre ansiktstruende handling ved bruk av latteremojien. Likevel er det 3 informanter som oppfatter den uhøflig, noe som gjør ytringen mulig tvetydig for mottaker.

4.8 Ytringene sammen med smilefjes

4.8.1 Ytring 1 med smilefjes

Denne ytringen var basert på den nevnte positive høflighetsstrategien:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😊

Figur 25 Ytring 1 med smilefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	10	1	1

Tabell 32 Oppfatninger av ytring 1 med smilefjes

Ytringstypen ble av de fleste oppfattet som høflig (N=10). En av informantene svarte at den var rent uhøflig. Så mange som 6 informanter nevnte også noe om at denne ytringen var mer høflig enn den ytringstypen uten emoji. JT på 44 år utdypet sin oppfattelse av høfligheten i ytringen slik: «Litt mer snill. Her er det en som mener det, og

er interessert i å vite hvor skoene er kjøpt. Den fjerner all tvil fra setningen. Ingen tvil om betydningen av smilet». M på 17 år var mer i tvil, og oppfattet den både som mulig høflig og uhøflig, og sa at «Kan være høflig og positivt, samtidig kan det være noe annet. Hyggelig og høflig melding tror jeg. Hadde blitt veldig usikker om jeg hadde fått den. Må nok tolkes mer, og gjør ikke ytringen noe tydeligere». N på 17 år oppfattet den som rent uhøflig, og utdypet dette slik: «Den her har ingen følelser i seg. Det er så vanskelig å vite hva avsender har som budskap. Den passer ikke. Den her er uhøflig». Likevel viser dataen fra intervjuene at informantene nesten entydig plasserte den på høflig side av skalaen, men at bare halvparten av informantene mente den var mer høflig eller fjernet tvil fra avsenders budskap/høflighetsintensjon i ytringen.

4.8.2 Ytring 2 med smilefjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Figur 26 Ytring 2 med smilefjes

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	9	2	1

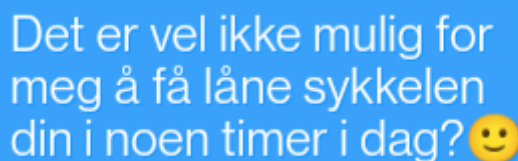
Tabell 33 Oppfatninger av ytring 2 med smilefjes

Ytringen ble av de fleste informantene oppfattet som høflig (N=10). Aver på 23 år var den informanten som oppfattet den som kun uhøflig, og utdypet at ytringen var «Mer formell. Føler at den andre er litt sur her. Ville ikke brukt emojien sånn». Halvparten av informantene har i likhet med Aver nevnt at den virker for formell eller lite genuint høflig, mens 5 informanter nevner at emojien er overflødig i ytringen. Dette nevnes blant annet av AI på 59 år, som sier «Nøytral og høflig. Trenger ikke å være der i det hele tatt den emojien der. Bare et medheng». Dette betyr at denne ytringstypen i stor grad oppfattes som høflig, men at det også her kan oppstå tvil og i tillegg oppfatninger om at emojien er overflødig i ytringen da den ikke tilfører noe mer høflighet eller mening.

4.8.3 Ytring 3 med smilefjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien som er nevnt tidligere:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Det er vel ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😊

Figur 27 Ytring 3 med smilefjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	10	2

Tabell 34 Oppfatninger av ytring 3 med smilefjes

Ytringstypen peker hovedsakelig i høflig retning (N=10). Omtrent halvparten av informantene gav uttrykk for at ytringen enten var bedre uten emoji, eller helt greit høflig. Blant annet sa T på 16 år at «Den her hadde vært hyggelig og høflig for min del. Her indikerer kanskje avsender at den har mistet sin. Hyggelig melding likevel». N på 17 år sa derimot at «Der hadde jeg ikke lånt bort sykkelen. Uforutsigbart hva avsender vil med sykkelen, og usikker på hvilket humør avsender er i. Ingen sjans til å låne den. Blir usikker og redd». Dette viser oss at ytringstypen peker i retning av å oppfattes høflig i stor grad, men at den ikke nødvendigvis oppfattes mer høflig enn ytringstype 1, og til en viss grad også uhøflig for noen.

4.8.4 Ytring 4 med smilefjes

Denne ytringen tok utgangspunkt i den negative høflighetsstrategien:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😊

Figur 28 Ytring 4 med smilefjes

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	9	3

Tabell 35 Oppfatninger av ytring 4 med smilefjes

Ytringstypen ble i stor grad oppfattet høflig (N=10). 5 informanter har også lagt til at de oppfattet emoji'en som overflødig eller helt nøytral i ytringen, noe som taler for at emoji'en ikke nødvendigvis tilfører noe ekstra. AI på 59 år sa at «Denne emoji'en er helt nøytral og unødvendig, men ytringen er høflig». Likevel mente 3 informanter at emoji'en gjorde at ytringen ble enda høfligere eller enklere å forstå for dem som mottaker. Blant annet sa TA på 55 år at ytringen var «Enda høfligere nå, og enkel å forstå». 5 informanter har også lagt til at de syntes det ble vanskelig å tolke hva avsender mente ved bruk av denne emoji'en i ytringen. Dette taler for at ytringstypen i stor grad

oppfattes høflig, men at flere informanter er usikre på om dette er riktig oppfatning da emojien kan fremstå tvetydig eller tilføre lite høflighetsrelatert til ytringen.

4.8.5 Diskusjon av ytringer med blunkefjes, latterfjes og smilefjes

Det første vi ser ut fra resultatene knyttet til ytringene kombinert med blunkefjes, latterfjes og smilefjes er at vår antakelse om at de stort sett vil oppfattes høflig, men med variasjoner til en viss grad ser ut til å stemme. For ytring 1-3 med blunkefjes ser vi at den peker i høflig retning, mens ytring 4 har større variasjon i oppfatningene, og informantene er delt mellom høflig og uhøflig. Knyttet til ytringene med latterfjes er det derimot større variasjon der ytring 1 blir oppfattet klart i uhøflig retning, mens ytring 2 og 4 kan sies å peke i retning av stort sett høflig oppfatning. Det er meget interessant at ytring 1 oppleves såpass uhøflig. Her kommer det eksplisitt frem at informantene føler seg hånet eller støtt av å motta meldingen. Ifølge Brown og Levinson er kritikk noe som har en iboende ansiktstruende egenskap ved seg (1987, s. 66). Resultatene til ytring 3 med latterfjes viser oss stor grad av variasjon i oppfatningene av høflighet. Når det gjelder ytringene med smilefjes ser vi først og fremst ut fra resultatene at oppfatningene peker klart i retning av å bli oppfattet høflig, men likevel ser vi at ikke alle informantene har oppfattet den høflig, noe som dermed er med på å bekrefte vår antakelse ut fra resultatene knyttet til oppfatningen av emojien isolert sett.

Det sentrale knyttet til resultatene av ytringene sammen med disse emojiene er dermed tvetydigheten som i stor grad er til stede i informantenes utdyping av sin oppfatning. Som tidligere nevnt er det viktig at en ansiktstruende handling blir lagt frem på en utvetydig og ikke-vag måte, sammen med en god høflighetsstrategi, for at avsender skal kunne få tilfredsstilt sitt ansikt (Brown og Levinson, 1987, s. 91). Knyttet til flere av ytringene ser vi at det er splittelser i hvordan informantene oppfatter høfligheten, og det kommer frem at flere synes det er vanskelig å se helt klart hva høflighetsintensjonen til avsender er. Dette gjør det derfor aktuelt å snakke om Brown og Levinson sin forklaring av 'off-record'-høflighet, som svarer til høflighetsstrategier med høyere grad av vaghet eller tvetydighet, og der avsender ikke tydelig viser en enkelt intensjon med meldingen (1987, s. 211). Dette er noe som tydelig viser seg blant annet knyttet til ytring 1 med blunkefjes, der flere sier noe om at den kan tolkes begge veier høflighetsmessig, og at den kan være f.eks. ironisk. Juez (1994, s.14-15) sier det at 'off-record'-strategier, slik ironi er, kan være sammenblandet med positive eller negative høflighetsstrategier i stor grad. Dette er noe vi ser i knyttet til ytringene der informantene er splittet og i tvil om hva avsender egentlig mener. Dette med understreking av ironi blir av Yus beskrevet som en funksjon en emoji kan ha i en ytring (2014, s. 9-10). Likevel ser det ikke ut til at ironien understrekes, men heller er med på å gjøre frasen mer utydelig med tanke på høfligheten og dermed hvor sterk den ansiktstruende handlingen blir.

Emojiene er derfor slik vi ser det ut fra resultatene, ikke med på å entydig understreke høflighet og ironi, selv om flere informanter likevel oppfatter den høflig. En av funksjonene Danesi trekker frem er nettopp det at en emoji kan legge til en tone i den skrevne ytringen for å fjerne vaghet (2017, s. 96). Her ser det på den annen side ut til at emojiene er med på å kunne gjøre ytringen mer vag og tvetydig for mottakerne. I tillegg kan det vises tegn til at emojiene også kan være med på å tillegge ytringene noe frekt eller kritisk fra avsender til mottaker, noe som dermed kan ses i sammenheng med det Brown og Levinson utdyper om at kritikk innehar en iboende ansiktstruende handling mot positivt fjes til mottakeren (1987, s. 66). Denne vagheten som det gis uttrykk for utfra de splittede meningene om ytringene, gjør det sannsynlig at bruken av disse emojiene i ytterste konsekvens kan gjøre det vanskeligere å opprettholde en samholdsfølelse

mellom partene i samtalen. Ifølge Danesi (2017) har emojis evne til å kunne gjøre det enklere å opprettholde eller forsterke en samholdsfølelse, men dette ser dermed ikke ut til å være tilfellet i det det er snakk om vage/tvetydige emojis i kombinasjon med en høflig ytring.

4.9 Ytringene sammen med flåsete/frekt smil

Den emoji'en som likevel skapte størst splittelser i oppfatningene av høflighet blant informantene er uten tvil det flåsete/freкке smilefjeset. Vi kan derfor anta at de i utgangspunktet høflig oppfattede ytringene med denne emoji'en inkludert nettopp vil vise en større variasjon knyttet til informantenes oppfatninger av høflighet. Ytring 1 kan vi også anta vil kunne vise større variasjoner, da informantene ikke entydig anså denne rent høflig. Først vil ytringene med flåsete/frekt smil bli lagt frem før de diskuteres i neste del.

4.9.1 Ytring 1 med flåsete/frekt smil

Denne ytringen tok utgangspunkt i den allerede nevnte positive høflighetsstrategien, og så slik ut for informantene:

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

Figur 29 Ytring 1 med flåsete/frekt smil

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	5	5	2

Tabell 36 Oppfatninger av ytring 1 med flåsete/frekt smil

Denne ytringen skapte splittelser blant informantene. Det underbygges av at flere uttrykte at det var vanskelig å tolke meningen eller forstå budskapet til avsender, og dermed også høflighetsintensjonen. J på 60 år mente den kunne være både høflig og uhøflig, og utdypet det slik: «Den er fortsatt grei, men setninga blir mer uhøflig enn om det ikke hadde vært noen emoji bak. Den gjør setninga mer uforståelig, og jeg forstår ikke hva avsender egentlig mener når den der er satt på». A ver på 23 år var sammen med 5 andre informanter av den oppfatning av at ytringen var høflig og sa at «Her ligger det mye bak, her er det noe lur. Litt som blunkefjeset. Den avslører på en måte en slags lur intensjon med meldingen. Høflig melding likevel». H på 24 år oppfattet også ytringstypen som høflig og sa at «Den her er vanskelig. Umiddelbart tenker jeg at emoji'en kanskje står for at avsender ser etter noe. At den ser etter hvor jeg har kjøpt skoene. Tenker mer høflig». Det var også to informanter som oppfattet den som kun uhøflig, og TA på 55 år sa «Usikker på hva dette betyr. Oppfattes kanskje uhøflig, vanskelig å finne en mening. Gjorde det vanskelig å forstå budskapet». Det ser derfor ut til at oppfatningen av høfligheten i denne ytringstypen bærer preg av å være tvetydig og vanskelig å tolke.

4.9.2 Ytring 2 med flåsete/frekt smil

Ytring 2 tok også utgangspunkt i den positive høflighetsstrategien, og ble presentert slik:

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

Figur 30 Ytring 2 med flåsete/frekt smil

Oppfatning:	Høflig	Verken høflig eller uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	6	1	5

Tabell 37 Oppfatninger av ytring 2 med flåsete/frekt smil

Oppfatningen av denne ytringen bar også preg av sprikende oppfatninger blant informantene. TA på 55 år utdyper det slik: «Blir ikke klok på denne. Positiv, med smilefjes. Den kan være høflig, men jeg er usikker, og skjønner ikke hva avsender egentlig mener her». Denne oppfatningen deler TA med flere av informantene, da så mange som 8 informanter har sagt at den er utydelig eller tvetydig med tanke på høflighet. D på 24 år utdypet sin oppfatning med at:

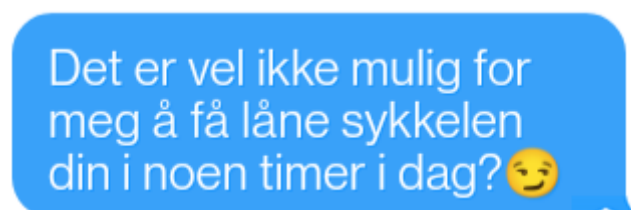
Hadde jeg vært på tur med en gutt, så hadde det virket veldig spesielt. Det kommer jo an på tonen ellers. Blir litt dobbeltbetydning, og åpent for tolkning. Det kommer an på avsender, men jeg tolker det uhøflig. Mer uhøflig enn å ikke ha med emoji, totalt sett.

I tillegg har halvparten av informantene sagt at den er lur eller forvirrende. Dette har blant annet Alev på 34 år utdypet slik: «Her får man følelse av «hva skal vi egentlig spise? Mat eller tabletter?» Litt mer lur igjen. Vedkommende vil jo at vi skal møtes, og jeg tolker den jo høflig, men det må tolkes mer». Sett under ett kan vi se at denne ytringstypen med flåsete smil skaper blandede oppfatninger hos informantene, og at den inneholder element av utydelighet og vansker for en klar tolkning og oppfatning av høflighet/intensjonen til avsender.

4.9.3 Ytring 3 med flåsete/frekt smil

Denne ytringen tok utgangspunkt i den allerede nevnte negative høflighetsteorien, og så slik ut:

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

Figur 31 Ytring 3 med flåsete/frekt smil

Oppfatning:	Høflig	Både høflig og uhøflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	7	1	4

Tabell 38 Oppfatninger av ytring 3 med flåsete/frekt smil

Denne ytringen ble også oppfattet ulikt blant informantene. Halvparten av informantene gav uttrykk for at de ikke forsto hva avsender mente og heller ikke hva budskapet eller intensjonen med meldingen var. På den annen side mente 4 informanter at emoji'en passet bra inn. J på 60 år oppfattet ytringen slik: «Der passer emoji'en. I en sånn sammenheng ser det ut som avsender er mer beskjeden. Ber så pent. Ville heller fått smilefjeset, men denne er også god. 9 informanter sa eksplisitt noe om at ytringstypen ble oppfattet som at avsender var litt lur, sjenert eller pressende. Alev på 34 år sa følgende: «Litt som blunkefjeset. Kanskje avsender ikke vil «låne», men stjele. Høflig, men jeg blir betenkt. Dette betyr at ytringstypen oppfattes i både høflig og uhøflig retning og at emoji'en fører med seg ekstra betydning.

4.9.4 Ytring 4 med flåsete/frekt smil

Denne ytringen tok også utgangspunkt i den allerede nevnte negative høflighetsstrategien, og ble presentert slik:

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

Figur 32 Ytring 4 med flåsete/frekt smil

Oppfatning:	Høflig	Uhøflig
<i>Antall informanter:</i>	9	3

Tabell 39 Oppfatninger av ytring 4 med flåsete/frekt smil

Denne ytringstypen ble i stor grad oppfattet i høflig retning (N=9). 4 informanter har likevel lagt til at de oppfatter den pressende, og samme antall informanter har sagt at de synes ytringen blir vanskelig å forstå med denne emoji'en inkludert. M på 17 år hadde denne oppfatningen, og sa:

Her er det ikke vasking av leilighet som er aktiviteten. Blir litt betenkt. Den ødelegger egentlig spørsmålet, og jeg blir usikker. Litt mer uhøflig igjen. Hadde ikke helt skjønt det.

Så mange som 8 har likevel oppfattet det slik at avsender vil vise at den er sjenert, redd for å spørre, eller ydmyk. H på 24 år beskrev sin oppfatning slik: «En avsender som ser etter hjelp. Passer godt med denne emoji'en. Tilfører hverken ekstra høflighet eller uhøflighet, men stadfester kanskje mer det som spørres om i forespørselen». Dette taler for at ytringen oppfattes i høflig retning, men at emoji'en kan være med på å tilføre tvil hos mottaker om hva avsender egentlig mener eller hva budskapet og høflighetsintensjonen er. Dette kan tyde på det som vi allerede har vært inne på knyttet

til det Yus (2014, s.15) sier om at emojis fungerer som en erstatning for manglende kroppsspråk i digitale samtaler. Mer konkret betyr dette at emojis ikke bare trenger å ha funksjon som bærere av (u)høflighet, men også kan inneha andre semiotiske egenskaper, akkurat som fysisk kroppsspråk i fysiske samtaler. Dette vil være interessant for fremtidig forskning.

4.9.5 Diskusjon av ytringer med flåsete/frekt smil

Hovedessensen i resultatene knyttet til ytringene med emoji med det flåsete smilet inkludert kan sies å være det at oppfatningene i stor grad bærer preg av tvetydighet og vaghet. Dette kan forstås på flere måter. Som kjent må en ansiktstruende handling legges frem utvetydig og uten vaghet (Brown & Levinson, 1987, s. 91). Dette kan derfor være en del av forklaringen til hvorfor ytringene oppfattes så ulikt sammenlignet med ytringene uten emoji. Vagheten og tvetydigheten som poengteres av informantene kan ut fra beskrivelsen til Brown og Levinson og samtidig det Juez sier om blanding av høflighetsstrategier vise klare tegn til at vi her ser en dreining fra positiv høflighetsstrategi til indikasjoner på en off-record-strategi ved bruk av emoji i kombinasjon med ytringene (Brown & Levinson, 1987, s. 211; Juez, 1994, s. 15) Ifølge Danesi kan en emoji blant annet legges til for å legge til en tone for å fjerne vaghet (2017, s.96). I dette tilfellet ser det imidlertid ut til at emoji i større grad øker vaghet, og gjør det mer opp til mottaker å avgjøre høflighetsintensjonen i ytringen. Yus sine funksjoner for emoji bruk (2014, s. 7-8) blir heller ikke her noen tydelig måte å forstå oppfatningen til informantene på da emoji ikke ser ut til å understreke hverken humør, det som står i meldingen, eller minker den ansiktstruende handlingen. Det kommer frem fra flere av informantene at det var vanskelig å forstå ytringene og dette understrekes også av resultatene knyttet til emoji isolert sett da det var store sprik i oppfatningen. Det ble også uttalt eksplisitt at både ytringene og emojiene var vanskelig å tolke. Dette taler dermed for at emoji isolert sett dermed ikke inneholder klare tegn til å markere høflighet i ytringene og ei heller isolert sett som emoji. Likevel klarte alle informanter å gjøre seg opp en mening om emojiens høflighet, og også om ytringene knyttet til høflighet, noe som dermed gjør det mulig å argumentere for at også denne emoji til en viss grad kan stå for noe markering av høflighet i en digital melding, men at den på langt nær gir like klare oppfatninger som andre emojis i denne undersøkelsen, som f.eks. sinnafjes eller smilende fjes med smilende øyne.

På den annen side ser vi klare tegn til at de negative høflighetsytringene (ytring 3 og 4) blir oppfattet høflig av flere informanter. Det kommer av at informantene her utdyper at de oppfatter det slik at avsender i disse frasene fremmer en sjenerthet eller ydmykhet, noe som dermed henger naturlig sammen med selve formålet med en høflighetsstrategi, altså det å dempe den ansiktstruende handlingen slik Brown og Levinson beskriver det (1987, s. 91). Ifølge Yus kan en emoji stå for et signal om hvilket humør man som avsender er i, eller for å understreke det man allerede har skrevet med ord i en melding (2014, s.9,12-14). Dette er derfor en mulig måte å forstå hvorfor emoji påvirker ytringen til å stå for en intensjon om å være ydmyk fra avsenderens side.

5 Oppsummering

Formålet med denne masteravhandlingen har vært å undersøke hvordan et utvalg emojis påvirker fortolkningen av høflighetsytringer. Først og fremst ser vi det at eksempelytringene uten emoji i aller høyeste grad ble tolket av informantene som høflig, med unntak av ytring 1 som bar preg av noe mer variasjon.

Når det gjelder emojiene isolert sett, er det nyttig å snakke om en firedeling knyttet til fortolkningen av høflighet. Emojien med smilende fjes med smilende ansikt ble oppfattet høflig av majoriteten av informantene. Spyfjes og sinnafjes ble oppfattet klart i uhøflig retning. Blunkefjeset, latterfjeset og smilefjeset ble oppfattet i høflig retning, men det viste seg større variasjon i oppfatningene fra informantene, og det var ikke like entydig høflig som smilefjes med smilende øyne. Den siste emojien med flåsete/frekt smil gav uklare oppfatninger og store sprik i fortolkningen fra informantene.

Vi kunne på bakgrunn av denne firedelingen ha forventninger til hva som ville skje i det vi koblet ytringene sammen med de nevnte emojiene. Når det gjelder smilefjes med smilende øyne ser det ut til at den i stor grad fungerer som en måte å understreke høflighetsintensjonen for mottakeren og i flere tilfeller bidrar emojien til å gjøre ytringen høfligere. Dette betyr dermed også at emojien ser ut til å være med på å kunne fjerne vaghet og tvetydighet knyttet til ytringens høflighetsintensjon.

Når det gjelder sinnafjes og spyfjes er situasjonen en helt annen, der vi hovedsakelig ser at emojiene påvirker ytringene til å bli sarkastiske, og dermed også fortolket som uhøflige i stor grad. Dette medfører derfor en større ansiktstruende handling og en støtende oppfatning hos mottakeren av meldingen. Likevel ser vi også det at disse to emojiene i stor grad er med på å gi en klar tone for meldingen, men at det her er snakk om en uhøflig og støtende tone som understrekes for mottakeren. Sarkasmen og tvetydigheten/vagheten som har blitt fortolket av informantene gjør det også mulig å argumentere for at høflighetsstrategien derfor bærer preg av å være en off-record-høflighetsstrategi i større grad.

Nettopp dette med off-record-strategi er også særdeles relevant for å forstå ytringene med emojiene blunkefjes, smilefjes og latterfjes, da disse i enda større grad bærer preg av usikkerhet i fortolkningen og oppfatningen av høflighet hos mottaker. Ytringene her påvirkes av emojiene til å både kunne oppfattes høflig og uhøflig, og både ironi og kritikk nevnes som mulige fortolkninger. Ut fra dette kan vi derfor argumentere for at emojiene i de høflige ytringene til å bli mer vage og uklare for mottaker, og at de derfor kan være lite hensiktsmessig å benytte for å kommunisere høflighet. Likevel er det helt klart emojien med flåsete/frekt smil som påvirker ytringene til å bli mer uklare, vage og tvetydige høflighetsmessig. Det er også relevant å kalle ytringene med denne emojien inkludert for off-record-høflighetsytringer med tanke på at disse ytringene oppfattes på svært ulik og sprikende måte hos informantene. Emojien gjør det mer opp til hver enkelt mottaker å selv avgjøre om meldingen er høflig eller ikke, og den understreker derfor ikke høflighet på en klar måte.

Det er med andre ord mulig å forstå kritikken fra de yngste ungdommene om at emojibruken er utdatert eller i ferd med å bli gammelt nytt og uforståelig, i alle fall med tanke på høflighet. Likevel vil kritikken ut fra det vi har funnet ut i denne

masteravhandlingen dreie seg om det at emojis i større grad ser ut til å kunne gjøre skrevne digitale ytringer mer tvetydige og vage ut med tanke på det å fremstå høflig for en mottaker enn om man hadde utelukket å bruke emojis. Unntaket finner vi imidlertid hos emojien smilende fjes med smilende ansikt, og spyfjeset og sinnafjeset. Smilende fjes med smilende ansikt ser i stor grad ut til å understreke høfligheten i ytringene, mens spyfjeset og sinnafjeset i stor grad ser ut til å understreke uhøfligheten og derfor påvirke ytringene i negativ retning. I tillegg har vi også sett det at emoji'er i kombinasjon med ytringer fører til lite samsvar og utydelig oppfatning av høflighet. Dette har vi argumentert med en mulig sammenligning med fysisk kroppsspråk og ansiktsuttrykk, med det felles at hverken emojis eller fysisk kroppsspråk/ansiktsuttrykk har som eneste funksjon å tydeliggjøre høflighet. Det er med andre ord sannsynlig at emojis kan ha andre semiotiske egenskaper enn kun høflighet. Skal man likevel være sikker på at en mottaker oppfatter at meldingen er av høflig intensjon er det ut fra resultatene mest hensiktsmessig å benytte seg av smilende fjes med smilende ansikt, eller ingen emoji overhodet.

Nettopp med bakgrunn i den valgte analysemetoden kan man ikke generalisere på bakgrunn av resultatene og diskusjonen i denne avhandlingen, da dette er en empirisk orientert oppgave. Likevel har denne studien belyst et lite utforsket felt innenfor forskning på høflighet og på den måte klargjort for mer forskning på temaet emojis og høflighet. På bakgrunn av dette er det viktig å fortsette dette arbeidet i fremtidige prosjekt. Måten dette kan gjøres på er f.eks. ved å utføre en lignende undersøkelse med kvalitative intervju på et større informantutvalg eller rett og slett å utføre en større kvantitativ undersøkelse motivert ut fra denne undersøkelsens design. En kombinasjon av de to nevnte vil også kunne være med på å kunne belyse påvirkningen av emojis på oppfatning av høflighetsytringer og det vil være mulig å se for seg en større mulighet for å generalisere og lage teorier på bakgrunn av resultatene fra disse større prosjektene. En annen mulighet er å undersøke det vi har sett tegn til i denne oppgaven, nemlig det informantene eksplisitt sier om manglende samsvar mellom emoji og ytring. Det å undersøke nettopp emojis sin funksjon som høflighetsbærer opp mot andre funksjoner i digitale samtaler kan være nyttig for å utvide vår kunnskap om emnet.

Referanser

- Brown, P. & Levinson, S. C. (1987). *Politeness : some universals in language usage* (Reissued, with corrections, new introd. and new bibliography. utg., bd. 4). Cambridge: Cambridge University Press.
- Culpeper, J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of pragmatics*, 25(3), 349-367.
- Fretheim, T. (2005). Politeness in Norway: How Can You Be Polite and Sincere? I P. L. Hickey & D. M. Stewart (Red.), *Politeness in Europe* (bd. 127, s. 145-158). Bristol-Bristol:
- Graham, S. L. & Hardaker, C. (2017). *(Im)politeness in Digital Communication*. London: Palgrave Macmillan UK.
- Hsieh, H.-F. & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative health research*, 15(9), 1277-1288.
- Juez, L. A. (1994). Irony and politeness. *Revista española de lingüística aplicada*, (10), 9-16.
- Kavanagh, B. (2016). Emoticons as a medium for channeling politeness within American and Japanese online blogging communities. *Language & Communication*, 48, 53-65.
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Læreplan i norsk* (NOR01-06). Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/nor01-06>
- Morland, P. S. (2020). *"U have to talk together"*. Universitetet i Bergen.
- Ottosen, T. (2018). *Hvorfor bruker du den emoji'en der!? En studie av menneskers bruk og forståelse av emoji(er)*. Universitetet i Stavanger.
- OxfordLanguagesDictionary. (2015). Word of the Year 2015 Hentet 06.05 2021 fra <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2015/>
- Rygg, K. (2017). 'Typically Norwegian to be impolite.' Impoliteness according to whom? *FLEKS (Oslo)*, 4(1). <https://doi.org/10.7577/fleks.2439>
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Yurieff, K. (2021, 14.02.2021). Sorry, millennials. The laughing-emoji isn't cool anymore. Hentet 06.05 2021 fra <https://edition.cnn.com/2021/02/14/tech/crying-laughing-emoji-gen-z/index.html>
- Yus, F. (2014). NOT ALL EMOTICONS ARE CREATED EQUAL. *Ling. (dis)curso*, 14(3), 511-529. <https://doi.org/10.1590/1982-4017-140304-0414>

Vedlegg

Vedlegg 1:

Intervjuguide

Del 1:

Introduksjon:

1. Navn, alder, bosted?
2. Er du kjent med emojis? Føler du at du behersker det?
3. Hva legger du i det å uttrykke seg høflig/uhøflig?

Del 2:

Emojiene isolert:

1. Beskriv emojien slik du forstår den.

1: 😊

2: 😂

3: 😊

4: 😊

5: 🙄

6: 😡

7: 😊

2. Bruker du den selv?
3. Oppfattes den høflig?

Del 3:

Fraser og emoji:

1. Forklar din oppfatning av frasene. Hvordan ville du oppfattet den?

Du har lagt ut et nytt bilde på Instagram/Facebook, og får en melding fra en bekjent som lyder:

- (1) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem?
- (2) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😊
- (3) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😂
- (4) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😊
- (5) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😊
- (6) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 🤢
- (7) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😡
- (8) Så fine sko du har! Hvor har du kjøpt dem? 😊

Du er på ferie i en europeisk storby sammen med en god bekjent. Dere har gått rundt i byen hver for dere i noen timer, og du får denne meldingen fra din bekjente:

- (9) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat?
- (10) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😊
- (11) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😂
- (12) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😊
- (13) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😊
- (14) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 🤢
- (15) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😡
- (16) Nå er det lenge siden middag, du må nok være sulten. Skal vi spise litt kveldsmat? 😊

Du får en melding fra en god bekjent, med denne ordlyden:

- (17) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag?
- (18) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😊
- (19) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😂
- (20) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😊
- (21) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😊
- (22) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 🤢
- (23) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😡
- (24) Det er ikke mulig for meg å få låne sykkelen din i noen timer i dag? 😊

Du får en melding fra en venn/bekjent som skal flytte ut av leiligheten sin, meldingen lyder:

- (25) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld?
- (26) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😊
- (27) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😂

(28) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😊

(29) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😊

(30) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 🤢

(31) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😡

(32) Du hadde ikke orket å hjelpe meg med å vaske ut av leiligheten min i kveld? 😊

2. Oppfattes den høflig eller uhøflig?
3. Endres oppfatningen?
4. Endres meningen til frasen?

Eventuelt: Er det noe mer du har lyst til å legge til det du allerede har pratet om, for eksempel om din egen bruk av emojis? Er noen av disse frasene så høflige at du kunne brukt de selv, og hvorfor ville du benyttet akkurat den emojien?

Vedlegg 2:

Muntlig samtykke

Formål:

Formålet med undersøkelsen er å finne ut hvilken oppfatning folk har av emojis i høflighetsfraser, og hvordan emojis påvirker vår oppfatning av høflighet. Dine svar vil derfor være med på å kunne beskrive denne problemstillingen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Det vil bli tatt et taleopptak som lagres sikkert. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun meg og til dels min veileder vil ha kjennskap til data i undersøkelsen. Data vil bli lagret på en slik måte at opplysningene ikke vil kunne komme på avveie, gjennom kryptering via NTNU. Dine svar vil bli anonymisert i selve avhandlingen, og du vil ikke kunne bli gjenkjent. Det er dine beskrevne oppfatninger ut fra kjønn og alder som vil bli publisert gjennom analyse, og ikke noe annet personlig.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes, som er sommeren 2021. Ved prosjektslutt vil datamaterialet anonymiseres, for så å bli slettet ved godkjenning av masteroppgave. Anonymisert data vil kunne bli oppbevart i etterkant av prosjektet, men vil bli slettet når masteroppgaven er godkjent.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Forstått, og samtykker du til å delta?

Relevans for lektoryrket

Denne masteravhandlingen er relevant for lektoryrket på flere måter. Den mest åpenbare er knyttet til selve arbeidsmengden. Arbeidsmengden har jeg lært meg å planlegge tiden godt, og har gitt meg masse kunnskap og erfaring knyttet til det å skulle utføre et større prosjekt. Det å kjenne til hvordan en vitenskapelig artikkel skal skrives er noe som jeg kan dra nytte av senere i lektoryrket, både i undervisning og i eventuelle FoU-prosjekter.

Likevel er nok den mest åpenbare relevansen knyttet til læreplanen i norsk. Dette gjør seg gjeldende på flere måter. Fra læreplanen for 10.trinn står det blant annet at: «Målet for opplæringen er at elevene skal kunne utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon» (Kunnskapsdepartementet, 2019). Dette har med andre ord direkte tilknytning til min masteroppgave, da den i all hovedsak handler om digital kommunikasjon. En annen sammenheng finner vi i kompetansemålet som også gjelder for 10.trinn: «gjenkjenne og bruke språklige virkemidler og retoriske appellformer» (ibid.). Denne henger sammen med min masteroppgave nettopp fordi høflighet er et sentralt virkemiddel i språket vårt.

Oppgaven er også relevant knyttet til aspektet som omhandler formidling av kunnskap. I løpet av skriveprosessen har jeg også blitt invitert til å fortelle om masteroppgaven på NRK Radio, og har i så måte også økt min erfaring knyttet til det å formidle forskning muntlig, noe som er relevant for lektoryrket senere.

I tillegg er det naturlig å argumentere for at relevansen til masteroppgaven for lektoryrket også går inn i generell grammatikkundervisning og språkkunnskap. Særlig relevant er det kanskje for nettopp undervisning om tegnsetting og syntaks, kanskje i kombinasjon med retorikkundervisning. Dette er noe som kan være til inspirasjon for å skape en mer relevant og assosierende undervisning som elevene har inngående kunnskap og erfaring knyttet til.

Det er også en tydelig relevans for lektoryrket at masteroppgaven omhandler tematikken emojis, nettopp fordi debatten knyttet til emojibruk har vært ledet av dagens ungdom. Dette gjør det direkte relevant å kunne peke til at det faktisk finnes forskning på temaet og derfor kunne innlede diskusjoner i klassesituasjoner.

